

TÜRK HUKUKUNDA LİMİTED ŞİRKETLER İÇİN ASGARİ SERMAYE KURALININ GEREKLİLİĞİ VE YERİNDELİĞİ (1 TL SERMAYELİ LİMİTED ŞİRKETLERİN TERCİH EDİLEBİLİRLİĞİ) SORUNU

The Issue of Necessity and Appropriation of the Minimum Capital Requirement Rule for Limited Liability Companies in Turkish Law (Preferability of Limited Liability Companies with 1 TL Capital)

Mustafa YASAN*

Özet

Limited şirketler, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) anonim şirketlere yakınlştırılarak ve sermaye şirketi vasfı güçlendirilerek düzenlenmiştir. 14.02.2011'de Resmi Gazetede (RG) yayınlanmasından sonra otuzu aşan kez değişikliğe uğrayan Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) değişikliklerden menfi şekilde en çok etkilenen ilke limited şirketleri de ilgilendirecek şekilde bağımsız denetimin ütopya olarak kalması, şirkete borçlanma yasağının yumuşatılması, şirketin kuruluşunun başlangıçta hiç sermaye getirilmeksizin gerçekleştirilmesine imkân tanınması vb. sebebiyle sermayenin korunması ilkesi olmuştur. Asgari sermaye kuralı bu değişiklikler sebebiyle, sermayenin korunması ilkesinden beklentilerin karşılanabilmesi için işaret edilen önemini, gerekliliğini ve yerindeliliğini teorik de olsa korumaktadır. Buna karşın, Birleşik Krallıkta ve devamında kıta Avrupası hukuk sistemine dahil AB üye ve aday ülkelerinde ortaya çıkan ve özellikle yenilikçi-yaratıcı fikri ürünlerin öne çıkarıldığı 1 para birimi (sembolik) sermayeli limited şirketler olgusunun Türk hukuku açısından da değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmeler neticesinde olması gereken ise düalist sisteme bağlı kalınarak bir yandan geleneksel limited

Makalenin Geliş Tarihi: 12.02.2024, **Makalenin Kabul Tarihi:** 28.04.2024.

* Doç. Dr., İzmir Demokrasi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, E-posta: mustafa.yasan@idu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0741-9720.

şirketlerin geçerliğini koruması bir yandan da 1 TL ile kurulabilen girişimci limited şirketlerinin Türk hukukunda geçerlik kazanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: asgari sermaye kuralı, limited şirketler, 1 TL sermayeli limited şirketler, sermayenin korunması ilkesi, 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı

Abstract

The principle most negatively affected by the changes in the Turkish Code of Commerce, which has been amended more than thirty times after its publication in the Official Gazette on 14.02.2011, is the principle of capital protection, as a result of remaining independent audit a utopia, softening the prohibition of borrowing to the company, letting the establishment of the company without payment of cash capital at the beginning etc. For this reason, the minimum capital rule maintains its importance, necessity and appropriateness, albeit theoretically, in order to meet the expectations from the principle of capital protection. However, the phenomenon of limited companies with 1 currency unit (symbolic) capital, which emerged first in the United Kingdom and subsequently in the EU member and candidate countries included in the continental European legal system, and where innovative and creative intellectual products are highlighted, should also be evaluated from the perspective of Turkish law. As a result of these evaluations, what needs to happen is to adhere to the dualist system, on the one hand, traditional limited companies should maintain their validity, and on the other hand, entrepreneurial limited companies, which can be established with 1 TL, should gain validity in Turkish law.

Key words: minimum capital rule, limited liability companies, limited liability companies with 1 TL capital, principle of capital protection, Presidential Decision No. 7887

GİRİŞ

Limited şirketler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda¹ (TTK m.573-644) sermaye şirketi vasfı güçlendirilerek ve anonim şirkete yakınlştırılarak düzenlenmiştir. Bağımsız denetimin prensip itibarıyla limited şirketleri de kapsamı (TTK m.635), sınırlı sorumluluk ve sermayenin korunması ilkeleri

¹ RG, 14.02.2011, S.27846.

gibi sermaye şirketlerine özgü ilkelerin limited şirketler açısından da benimsenmesi (TTK m.602), limited şirketlerin yönetiminde şeffaflık, hesap verilebilirlik gibi kurumsal yönetim ilkesinin gereklerini yansıtan kurallara geçerlik kazandırılması limited şirketlerin küçük anonim şirketler olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Buna karşın, limited şirketlerde ortak unsurunun ayırt edici karakteri sebebiyle kişi şirketlerine özgü müesseselerden de tamamı ile vazgeçilmemiştir. Şirketten ayrılmanın ya da payları devralmanın anonim şirketlere nazaran zorlaştırılması (TTK m.595, 636-638), şirket sözleşmesinde hüküm olmak kaydıyla ek ödeme yükümlülüğünün ve rekabet yasağının limited şirket ortakları için öngörülebilmesi (TTK m.603-605, 613) limited şirketleri sermaye şirketi vasfına rağmen anonim şirketlerden uzaklaştıran müesseselerin varlığına örnek olarak gösterilebilir. Kanun koyucunun limited şirketlere özgü bu yaklaşımı asgari sermaye gerekliliğine ilişkin kural için de ortaya çıkmaktadır. Limited şirketlerde asgari sermaye kuralı TTK m.580'de yer almaktadır. TTK m.580 f.1'de asgari sermaye miktarı limited şirketler için 10.000 TL olarak belirlenmiş, f.2'de ise Cumhurbaşkanlığı'na maddede yazılı asgari sermaye miktarını on katına kadar artırma yetkisi tanınmıştır. Cumhurbaşkanlığı bu yetkisini Kanun yürürlüğe girdikten yaklaşık 12 yıl sonra ilk kez 7887 Sayılı Kararı ile kullanmış ve 01.01.2024'ten itibaren geçerli olacak şekilde² limited şirketlerde asgari sermaye miktarını 50.000 TL olarak güncellemiştir³.

Limited şirketlerde asgari sermaye kuralının gerekliliği anonim şirketler için de geçerli olacak şekilde sermaye şirketi vasfı, sermayenin korunması ilkesinin benimsenmesi, ortakların ve şirketten alacaklı olan üçüncü kişilerin menfaatlerinin şirket malvarlığı ile temin edilmesi gibi gerekçelerle

² 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı, RG, 25.11.2023, S. 32380. 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı 2. maddesinde bu Kararın 01.10.2024 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceği düzenlenmişse de 26.11.2023 tarihli ve 32380 sayılı Resmî Gazetede Cumhurbaşkanlığı Kararının yürürlüğe gireceği tarih 01.01.2024 olarak düzeltilmiştir.

³ Bu şekilde, TTK m.580 ve Cumhurbaşkanlığı'nın 7887 Sayılı Kararından oluşan hukuki rejime göre, bir yandan sermaye şirketi vasfının ve sermayenin korunması ilkesinin yansımaları olarak asgari sermaye kuralına limited şirketlerde de geçerlik kazandırılmış, bir yandan da asgari sermaye miktarı, yaklaşması hedeflenen kapalı tip anonim şirketler için (TTK m.332 f.1 ve 7887 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile) belirlenen asgari sermaye gerekliliğinin (250.000 TL) 1/5'i oranında, bir başka deyişle, sermayenin ve ortaklar ile şirketten alacaklı olanların menfaatlerinin korunması hedefinin gerçekleştirilebilmesi için gerçekçilikten ve yeterlilikten uzak şekilde sadece 50.000 TL olarak öngörülmüştür.

açıklanabilir. Ancak karşılaştırmalı hukukta meydana gelen 1 Pound / 1 Euro (sembolik) sermaye ile kurulabilen limited şirketlere ilişkin gelişmeler ve bu gelişmelerin Türk hukuku açısından takip edilememesi, Türkiye’de uzun bir süredir etkisini gösteren enflasyonist ekonominin gerçeklerine rağmen asgari sermaye miktarının güncellenmesi konusunda Cumhurbaşkanlığı’nın TTK m.580 f.2’de işaret edilen yetkisini ilk kez 25.11.2023’te kullanması ve bunun sonucunda da limited şirketlerde asgari sermaye miktarının ekonominin gerçekleri ve TTK Gerekçesinde altı çizilen hedefler ile uyuşmayacak şekilde sadece 50.000 TL olarak geçerlik kazanması TTK m.580 f.1’de emredici bir şekilde düzenlenen asgari sermaye kuralının gerekliliği ve yerindeliliği ile ilgili ciddi soru işaretlerine neden olmaktadır⁴. Neredeyse tüm karşılaştırmalı hukuk sistemlerinde benimsenen 1 Para birimi (1 Pound / 1 Euro) sembolik sermayeli bir başka deyişle sermayesiz limited şirketlerin Türk hukukunda da 1 TL sermayeli limited şirketler şeklinde kabul edilip edilmemesi olması gereken hukuk açısından cevaplandırılması gereken bir diğer soru işareti olarak karşımızda yer almaktadır. Nitekim bu makalede, karşılaştırmalı hukukta meydana gelen gelişmelerden de yararlanarak, Türk hukukunda limited şirketlerde asgari sermaye kuralı ile ilgili işaret ettiğimiz soru işaretleri üzerinde duracağız. Buna ilaveten, limited şirketlerde asgari sermaye kuralının gerekliliği ve yerineliliği ile ilgili olması gereken hukuk açısından görüş ve önerilerimize de yer vereceğiz.

I. TÜRK HUKUKUNDA LİMİTED ŞİRKETLER İÇİN ASGARI SERMAYE KURALI

A. Limited Şirketlerde Sermayeye İlişkin Hukuki Rejimin Esasları

TTK m.124 f.2 gereğince sermaye şirketi olarak sınıflandırılan limited şirketler, ortak unsurunun ayırt edici karakteri sebebiyle kişi şirketlerinin özelliklerinin her şeye rağmen hissedilebildiği ve bu sebeple kanun koyucunun anonim şirketlere yakınlaştırma ve sermaye şirketi vasıflarını artırma çabaları ile tezat oluşturacak şekilde kendine özgü kurallara tabi tutulduğu ticaret şirketleri olarak nitelendirilebilir⁵. Anonim şirketlerden

⁴ Esra Hamamcıoğlu, *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi* (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2022), 69.

⁵ Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar* (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021), 417; Ünal Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013), 444; Reha Poroy, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II* (İstanbul: Vedat Yayınevi, 2017), 386; Fatih Bilgili ve

farklı şekilde, ortak sayısı açısından üst sınırın belirlenmesi (TTK m.574 f.1), ortakların şirket sözleşmesi ile de olsa rekabet yasağına tabi tutulabilmesi (TTK m.613), şirket sözleşmesinin geçerliği için kurucuların imzalarının noter tarafından tasdikinin ihtimal dışında bırakılması (TTK m.575), aktif gayret gösterme unsurunun sermaye şirketi vasfına rağmen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerinde olduğu gibi daha belirgin bir şekilde etkisini hissettirmesi (TTK m.603-607) ve sınırlı sorumluluk esas itibarıyla kabul edilmiş olsa da anonim şirketlere nazaran tek borç ilkesinin istisnalarının daha çeşitli şekillerde ortaya çıkması gibi örneklerde görüldüğü üzere, limited şirketler anonim şirketlerden farklı özellikleri, istisnai müesseseleri ve kuralları barındırmaktadır⁶. Ancak açıklamaya çalıştığımız bu ayrık durum, TTK m.124 f.2'de yer alan açık hüküm gereğince, limited şirketlerin kendine özgü karakteri haiz sermaye şirketleri oldukları gerçeğini değiştirmemektedir⁷.

Limited şirketlerin işaret ettiğimiz bu özgün karakteri etkisini şirketin kurucu unsuru olan sermaye ile ilgili olarak da göstermektedir. Buna göre, emek sermayesinin sermaye olarak getirilebilecek ekonomik ve hukuki değerlerin dışında bırakılması (TTK m.581 son cümle), bir malvarlığı unsurunun aynı sermaye olarak getirilebilmesi için üzerinde sınırlı bir aynı hak, ihtiyati haciz ya da ihtiyati tedbirin bulunmaması koşulunun öngörülmesi (TTK m.581 ilk cümle), istisnaları da olsa sınırlı sorumluluk ilkesine geçerlik kazandırılması ve bu sebeple ortakların sermaye koyma borçlarını yerine getirmenin ötesinde kural olarak sorumluluk üstlenmemeleri (TTK m.573 f.2), sermayenin korunması ilkesinin kabul edilmesi ve bunun bir sonucu olarak, sermayeye ilişkin detayların şirket sözleşmesinde gösterilmesinin zorunlu olması (TTK m.576/c), aynı sermaye taahhütlerinin şirketin kuruluşundan önce (tapu sicilinde şerh, güvenilir kişiye tevdi, ilgili sicillere kayıt ile) yerine getirilmesinin şirketin tescili için ön koşul olarak öngörülmesi (TTK m.128), şirkete getirilen sermayenin ortaklara dağıtılması, iade edilmesinin yasaklanması, sermayenin paylara bölünebilirliğinin kabul edilmesi (TTK

Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri* (Bursa: Dora Yayınevi, 2018), 410; Hakan Çebi, *Şirketler Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020), 339.

⁶ Mehmet Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku* (İstanbul: Beta Yayınevi, 2021), 399; Oruç Hami Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2017), 10; Osman Karaköse, *Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülükleri* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022), 25; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, 453; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II*, 386, 387.

⁷ Bilgili ve Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 410.

m.583), ortakların birden fazla sermaye payına sahip olabilmelerine imkân tanınması (TTK m.583 f.3) vb. hususlar limited şirketlerin anonim şirketlere yaklaşması ve tipik sermaye şirketleri olarak sınıflandırılması ile ilgi kurularak açıklanabilir⁸. Öte yandan, kanun koyucunun, limited şirketlerde sermayeye ilişkin hukuki rejimde, sermaye şirketi vasfına rağmen anonim şirketlerden farklı yönde tercihlerde bulunduğu da görülmektedir. Örnek vermek gerekirse, limited şirketlerde anonim şirketlerden farklı olarak kayıtlı sermaye sistemine geçerlik kazandırılmayıp sadece esas sermaye sisteminin benimsenmesi (TTK m.580), anonim şirketlerde nakit sermaye taahhütlerinin en az ¼'ünün şirketin kuruluşundan önce yerine getirilmesi şirketin tescili ve tüzel kişilik kazanması için bir zorunluluk iken limited şirketlerde nakit sermaye taahhütlerinin tamamının şirketin kuruluşundan sonra yerine getirilebilmesine imkân tanınması⁹ (TTK m.585 son cümle), anonim şirketlerde sermaye paylarının itibari değerlerinin birbiri ile eşit olması zorunlu iken limited şirketlerde farklı itibari değerlere sahip sermaye paylarının varlığına şirket sözleşmesinde gösterilmesi kaydıyla izin verilmesi (TTK m.583 f.2), anonim şirketlerde payların devri için genel kurulun onay koşulu kural olarak aranmamış iken limited şirketlerde payların devrinin gerçekleşmesi için genel kurulun onay kararının şirket sözleşmesinde aksi öngörülmediği müddetçe bir zorunluluk olarak kabul edilmesi (TTK m.595 f.2), anonim şirketlerde paylar için nama veya hamiline yazılı çıkartılabilen pay senetleri kıymetli evrak niteliğini haiz iken limited şirketlerde sermaye payları için çıkartılan pay senetlerinin, aksi yönde görüşler de olsa, kıymetli evrak niteliğinin bulunmaması; sadece ispat aracı vasfına sahip olması (TTK m.593 f.2) limited şirketlerde sermaye unsurunun anonim şirketlerden farklı önceliklerle ve farklı kabullerle ele alındığını gösteren örnek mahiyetindeki

⁸ Ayhan, Çağlar ve Özdamar, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, 417, 418; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 398; Karaköse, *Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülükleri*, 21, 22.

⁹ Nakit olarak taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az 1/4'ünün tescilden ödenmesi şartının limited şirketlerde kaldırılmasının isabetli bir düzenleme olmadığı ve TTK'nın sermaye şirketi anlayışı ile çatıştığı hakkında bkz. Oruç Hami Şener, *Ortaklıklar Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022), 686, 687. TTK m.585 son cümle ile girişimcilerin teşvik edilmesi için getirilen tek kuruluş ödemeksizin limited şirketin kurulabilmesine imkan tanıyan düzenlemenin yerindeliği hakkında inceleme için bkz. Funda Özdin, "Girişimcileri Teşvik Amaçlı Bir Düzenleme: Tek Kuruluş Sermaye Ödemeksizin Limited Şirket Kuruluşu (TTK m. 585, c. 3) - Peki Yeterince İyi Düşünülmüş mü?," *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12, S. 2 (2022): 1666-1701.

düzenlemelerdir¹⁰. Bir yandan anonim şirketlere yakınlaştırılan ve sermaye şirketi vasfı güçlendirilen, bir yandan da kişi şirketi özellikleri tamamen terk edilmeyen limited şirketlerde sermaye unsuru açısından ortaya koymaya çalıştığımız bu özgün durum kendisini bir alt başlıkta inceleyeceğimiz asgari sermaye gerekliliğine ilişkin kural açısından da göstermektedir.

B. Limited Şirketlerde Asgari Sermaye Kuralının Dayanakları

Limited şirketlerde asgari sermaye kuralı TTK m.580'de yer almaktadır. Maddenin ilk fıkrasında asgari sermaye miktarı 10.000 TL olarak belirtilmiş¹¹, ikinci fıkrasında ise ilk fıkroda gösterilen asgari sermaye miktarının Cumhurbaşkanlığı tarafından on katına kadar artırılabilmesi düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanlığı düzenlemelerine asgari sermaye miktarını artırabilme şeklinde ve kanun değişikliği olarak nitelendirilebilecek bir fonksiyon yüklemenin (her ne kadar Cumhurbaşkanlığı'na bu konuda Karar niteliğinde düzenleme yapabilme yetkisini bizzat kanun koyucu vermiş olsa da) kanun yapma tekniği açısından ideal bir tercih olmadığı kanaatindeyiz. Cumhurbaşkanlığına anonim şirketler açısından da kanuni asgari sermaye miktarının artırılabilmesi yetkisi tanınmış olmasına ve bu yetkinin kullanılması açısından herhangi bir sınırlama yapılmamasına rağmen (TTK m.332 f.1), limited şirketlerde kanuni asgari sermaye miktarının

¹⁰ Melis Gizem Çığışar, *Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Rehni* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2019), 25; Tekinalp, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, 453, 454; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, 399.

¹¹ TTK kodifikasyon çalışması Tasarı haline geldiğinde limited şirketlerde asgari sermaye miktarı 50.000 TL olarak öngörülmesine rağmen TBMM Adalet Komisyonunda bu miktar 25.000 TL'ye indirilmişti. Tasarı TBMM Genel Kurulunda görüşülürken ise milletvekilleri tarafından verilen bir önerge ile limited şirketlerde asgari sermaye miktarı 10.000 TL olarak kanunlaştı. Bkz. Abuzer Kendigelen, *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler* (İstanbul: Oniki Levha Yayınevi, 2016), 485; Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2014), 2186. Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan ilk Tasarıda limited şirketler için öngörülen 50.000 TL'lik asgari sermaye miktarının yerindeliği, anonim şirket asgari sermaye miktarının limited şirketin asgari sermayesinin on katı olması gerektiği, bu sebeple limited şirketin asgari sermayesinin 50.000 TL olarak korunarak anonim şirketin asgari sermayesinin 500.000 TL olarak belirlenmesinin doğru olacağı, TTK Resmi Gazetede yayımlandığında limited şirketler için 10.000 TL ve anonim şirketler için 50.000 TL şeklinde ortaya çıkan 1/5 oranının beklentileri karşılamadığı hakkında bkz. Erdoğan Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler* (İstanbul: Oniki Levha Yayınevi, 2012), 346, 347.

Cumhurbaşkanlığı tarafından 10 katına kadar artırılabilmesinin düzenlenmesi iki sermaye şirketi açısından haklı ve makul bir gerekçe olmaksızın ayırım yapılmasına neden olmaktadır¹². Cumhurbaşkanlığı ise kendisine verilen bu yetkiyi Kanunun yürürlük tarihinden yaklaşık 12 yıl sonra 25.11.2023 tarihli ve 32380 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 7887 sayılı Kararı ile kullanmış ve limited şirketlerde asgari sermaye miktarını 50.000 TL olarak güncellemiştir. Cumhurbaşkanlığı Kararında asgari sermaye kuralını güncelleyen hükmün yürürlük tarihi olarak 01.10.2024 gösterilmiştir. Buna karşın Kararın yayınlanmasından bir gün sonra 26.11.2023 tarihli ve 32381 sayılı Resmi Gazete ile bu sefer yürürlük tarihi 01.01.2024 olarak düzeltilmiştir.

Limited şirketlerde sermaye unsuruna ilişkin hukuki rejimin özgün karakterini oluşturan müesseselerden biri de asgari sermaye gerekliliğidir. Asgari sermaye kuralı sadece limited şirketin kuruluşu anında geçerli değildir; bununla birlikte şirket tüzel kişiliğinin devamı boyunca etkisini göstermektedir. Bu sebeple limited şirket kurulduktan sonra şirket sözleşmesi değişikliği ile kanuni miktarın altında bir sermaye miktarı öngörülemediği gibi şirket sermayesinin sözleşmede öngörülen sermaye miktarının altına fiilen inmesi de şirketin devamı açısından bir engel teşkil etmektedir¹³. Limited şirketlerin sözleşme yaptığı üçüncü kişiler, limited şirkete yatırım yapmak isteyen diğer ilgililer nezdinde kredi itibarının temelini oluşturan etken limited şirketin tabi tutulduğu asgari sermaye gerekliliğidir¹⁴. Asgari sermaye gerekliliği, sermaye şirketi vasfını haiz limited şirketlerde sermayenin korunması ve sermayenin belirliliği ilkelerinin bir yansıması olarak da kabul edilebilir. Sermayenin korunması ilkesi sınırlı sorumluluk kuralının geçerli olduğu limited şirketlerde şirketten alacaklı olanların ve şirket ortaklarının hukuki menfaatlerinin gözetilebilmesi için teorik de olsa önem arz etmektedir¹⁵. Sermayenin miktarı, paylarının itibari değerleri ile

¹² Anonim şirketlerde Cumhurbaşkanlığına kanuni asgari sermaye miktarının artırılması yetkisinin sınırlanmadan verilmesinin doğru olmadığı, eTTK'da olduğu gibi Cumhurbaşkanlığının artırma yetkisinin on katına kadar artırılabilmek şeklinde verilmesinin ideal bir tercih olduğu hakkında bkz. Moroğlu, *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*, 128.

¹³ Hamamcıoğlu, *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi*, 68.

¹⁴ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II*, 2185.

¹⁵ Nihat Taşdelen, *Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih* (Ankara: Yetkin Yayınevi, 2012), 64, 65; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II*, 390;

sayıları ve varsa imtiyaz hakları ile ilgili detayların şirket sözleşmesinde gösterilmesi zorunluluğu olarak ifade edebileceğimiz sermayenin belirliliği ilkesi de limited şirketlerde şeffaflığın, hesap verilebilirliğin gerekleri arasında gösterilmektedir¹⁶.

Asgari sermaye gerekliliği ile ilgili olarak ifade ettiğimiz hukuki çerçeve limited şirketlerin sermaye şirketi vasfına sahip olmasının ve anonim şirketler ile yaklaşmasının bir sonucudur. Buna karşın, TTK m.332 f.1 ve 25.11.2023 tarihli 7887 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı çerçevesinde kapalı tip anonim şirketlerde asgari sermaye miktarı 250.000 TL olarak belirlenmişken limited şirketlerde asgari sermaye miktarı, TTK m.580 ve yine aynı Karara göre, kapalı tip anonim şirketlerin 1/5'i oranında, bir başka deyişle sadece 50.000 TL olarak öngörülmüştür. Buna ilaveten, anonim şirketlerde nakit sermaye taahhütlerinin en azından ¼'ünün şirketin kuruluşundan önce ödenmiş olması zorunluluğu sermayenin korunması ilkesinin bir gereği olarak kabul edilmiş iken (TTK m.344 f.1), limited şirketlerde nakit sermaye taahhütlerinin tamamının kuruluştan itibaren 24 ay içerisinde ödenebilmesine ve nakit sermayenin sadece taahhüt edilmesinin şirketin kuruluşu için yeterli olmasına, bir başka deyişle limited şirketlerin sermayesiz kurulabilmesine sermayenin korunması ilkesi ile tezat oluşturacak şekilde imkân tanınmıştır (TTK m.585 son cümle)¹⁷. Bu noktada ifade edilmelidir ki, asgari sermaye kuralına bağlı

Çığşar, *Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Rehni*, 23; Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, 686.

¹⁶ Limited şirketlerde sermaye ile ilgili geçerli olan kural asgari sermayeye ilişkindir. Azami sermaye miktarı ise öngörülmemiştir. Klasik limited şirketlerde azami sermaye kuralının geçerli olduğu son hukuk sistemi olan İsviçre hukukunda ise 2005 tarihli limited şirketler hukuku revizyonu ile azami sermaye kuralı limited şirketlerin gelişimini engellemesi gerekçesi ile kaldırılmıştır. Bu sayede büyük sermaye sahibi kişilerin de limited şirketi tercih edebilmesinin önünde bir engel kalmamıştır. Bkz. Muharrem Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," içinde *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt IV*, ed. Kemal Şenocak (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023), 4120; Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, 110; Şener, *Ortaklıklar Hukuku*, 686; Çığşar, *Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Rehni*, 25. Azami sermaye kuralı çalışmamızın ilerleyen kısımlarında inceleyeceğimiz düalist sistemin benimsendiği hukuk sistemlerinde klasik limited şirketlerin yanında ayrıca geçerlik kazanmış olan mini limited şirketler / girişimci limited şirketler şeklinde adlandırılan limited şirketler için söz konusu olabilmektedir. Nitekim Alman hukukunda mini GmbH sermayesi 1 ila 24.999 Euro arasında belirlenebilmektedir.

¹⁷ Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4130, 4131; Özdin, "Girişimcileri Teşvik Amaçlı Bir Düzenleme," 1682.

olarak tespit edilen miktarlar (250.000 / 50.000), ister anonim şirketler isterse limited şirketler olsun, güncel ekonomik gelişmeler karşısında asgari sermaye kuralının dayanağı olan sermayenin korunması ilkesi ve alacaklıların, ortakların ve yatırımcıların menfaatlerinin gözetilmesi saiki ile örtüşmemektedir.

Limited şirketler, asgari sermayeye ilişkin 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile değişmiş TTK m.580 f.1 hükmüne göre, nakdi ve/veya aynı malvarlığı unsurlarından oluşan asgari 50.000 TL değerindeki sermaye ile kurulabilirler. Bu hüküm emredicidir¹⁸. Şirket sözleşmesinde asgari sermaye kuralına aykırı, asgari sermaye gerekliliğini kaldıran hükümlerin yer alması halinde şirket sözleşmesi mutlak butlanla geçersiz olacaktır ve ticaret sicil müdürü de böyle bir şirket sözleşmesine dayanan tescil talebini reddedecektir.

Limited şirketler hukukunda asgari sermaye kuralına emredici bir karakter kazandırılmasının, limited şirketlerin sermaye şirketi vasfı, sermayenin belirliliği kuralı, sermayenin korunması ilkesi ve ortakların, alacaklıların ve yatırımcılar dahil 3. kişiler ile kamu maliyesi açısından Devletin menfaatlerinin korunması saiki dikkate alındığında, yeterliliği hakkındaki şüpheleri bir kenara bırakmak kaydıyla, teorik açıdan ve gerekçeleri çerçevesinde yerinde bir tercih olduğu kabul edilmelidir¹⁹.

C. Limited Şirketlerde Asgari Sermaye Kuralının TTK Gerekçeleri Çerçevesinde İncelenmesi

6102 sayılı TTK, Avrupa Birliği adaylık sürecinin Türk hukukuna somut bir yansıması olarak kabul edilebilir. TTK'da limited şirketler için öngörülen vizyon ve misyon dikkate alındığında, asgari sermaye kuralının, kanun koyucunun limited şirketler için öngördüğü hedeflere ulaşılabilmesi için başvurulan bir enstrüman olduğu anlaşılmaktadır. 1999 AB Helsinki Zirvesi ile aday ülke statüsü kazanan Türkiye, hukuk sistemini Avrupa Birliği mevzuatı ile uyumlu hale getirmeyi üstlendiği için aralarında TTK'nın da yer aldığı temel kanunlarda yeniden revizyon çalışmalarını gerçekleştirmiştir. TTK'nın Genel Gerekçesinde kanun koyucu açıkça, ticaret şirketlerine ve

¹⁸ Şirket sözleşmesinde kuruluş esnasında daha düşük bir esas sermayenin belirlenemeyeceği ve ilerleyen süreçte sermayenin azaltılması yoluyla da söz konusu miktarın altına düşürülemeyeceği hakkında bkz. Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4120; Çebi, *Şirketler Hukuku*, 342.

¹⁹ Eslem Ayaz, *Limited Şirketlerde Kanuni Temsilci ve Ortakların Vergisel Sorumlulukları* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2014), 41.

özellikle sermaye şirketlerine ilişkin olarak reform niteliğinde hükümlere geçerlik kazandırıldığını, AB yatırım iklimine uyumlu, AB ülkelerinin şirketler hukuku ile yarışabilme gücüne sahip bir şirketler hukuku meydana getirmek ve Türk şirketlerini yabancı şirketler ile rekabet edebilecekleri seviyede kurumsal ve finansal yapıya sahip olacakları bir aşamaya çıkarmak için tedbirler alındığını ifade etmiştir²⁰. Bu tedbirlerden biri de ticaret hayatına ticaret şirketi ve dolayısıyla limited şirket kurarak dahil olabilmek için gerekli olan kriterlerin üst seviyede belirlenmesidir. Nitekim bu açıklamalar çerçevesinde, asgari sermaye kuralına geçerlik kazandırmanın, önüne gelen herkesin şirket kuramaması, güçlü kurumsal ve finansal yapıdan yoksun şirket oluşumlarına izin verilmemesi açısından kanun koyucunun TTK Gerekçesinde işaret ettiği hedefleri ile teorik de olsa uyum içerisinde olduğu kabul edilmelidir.

TTK Gerekçesinde Almanya, Avusturya, Fransa, İngiltere, İtalya, ABD ve İsviçre hukuk sistemleri ile AB mevzuatında meydana gelen değişiklikler incelenmiş, asgari sermaye kuralını da ilgilendiren şekilde yeni şirket türlerine ve şirketler hukukuna ilişkin gelişmeler özetlenmiştir²¹. Bu şirket türleri arasında TTK taslağının tasarı haline geldiği 2005 tarihi itibarıyla geçerli olan 1 Poundluk şirketlere, bir başka deyişle 1 Pound ile dahi olsa sembolik bir sermaye ile şirket kurulabilmesine detaylı bir şekilde yer verilmeden, İngiltere şirketler hukukundaki 1 Poundluk limited şirket uygulamasının şirketlerin sınır aşan hareketliliği ile ilgili sorunlara ve tartışmalara yol açtığı ifade edilmesiyle yetinilmiştir²². Avrupa Topluluklar Mahkemesi kararlarına ve bunun sonucunda doktrinde farklı yorumlara yol açan 09.03.1999 tarihli *Centros*, 05.11.2002 tarihli *Überseering* ve 30.09.2003 tarihli *Inspire Act* davalarına Gerekçede özel olarak değinilmiş ve bu davalarda şirketlerin sınır aşan hareketliliğinin sebeplerinden biri olarak, şirket merkezinin yer aldığı ve

²⁰ TTK Gerekçesinde TTK'nın AB'ye üye diğer ülkelerin kanunlarında olduğu gibi dinamik bir konuma geleceği, zira AB'nin ticaret hukuku düzenlemelerinin müzakere eden aday ülke statüsündeki Türkiye'nin gelecekteki hukukunu oluşturacağı, Türkiye'nin uluslararası ticaret, endüstri, hizmet finans ve sermaye piyasalarının bir parçası olmasına TTK'nın katkı sağlayacağı, AB mevzuatında ve AB üyesi ülkeler ile İsviçre ve ABD hukuk sistemlerinde şirketler hukukuna ilişkin kodifikasyon çalışmalarının takip edilebilmesinin TTK sayesinde mümkün olacağı TTK Genel Gerekçesinde kanun koyucu tarafından özel olarak ifade edilmiştir. Bkz. TTK Gerekçesi, 2, 15, 16.

²¹ TTK Gerekçesi, 5-13.

²² TTK Gerekçesi, 16.

kuruluşun gerçekleştiği ülkeler ile şirketin faaliyetlerini yürüttüğü ülkelerdeki asgari sermaye gerekliliklerine ilişkin kurallar arasındaki farklılıklar gösterilmiştir²³.

TTK Gereğesinde asgari sermaye kuralı ile ilgili olarak, diğeri sermaye şirketlerini de kapsayacak şekilde, AB hukukunda anonim şirketlere ilişkin gerçekleşen revizyon çalışmalarına da yer verilmiştir. AET'nin 13.12.1976 tarihli 77/91 sayılı ikinci yönergesinden itibaren AB üyesi ülkelerde asgari sermayeden vazgeçilmediği, asgari sermayenin alacaklılara güvence sağladığı, asgari sermaye olmadan sınırlı sorumluluk olmaz düşüncesinin Avrupa'da hâkim olduğu, asgari sermayenin kredi güvenliği sağladığı, ancak bu klasik düşüncenin 1990'lı yıllardan itibaren sarsılmaya başladığı, asgari sermayenin sınırlı sorumluluk ilkesine yararının ve sağladığı güvencenin sorgulandığı ve bu görüşlerin Yüksek Düzeyli Uzmanlar Raporuna da yansdığı özel olarak belirtilmiştir²⁴. Görüldüğü üzere, TTK Gereğesi kaleme alınırken, 1 Poundluk limited şirketin hukuki gerçekliği ve asgari sermaye kuralının gerekliliği ile ilgili AB'de şirketler hukuku çevrelerindeki tartışmaların kanun koyucunun bilgisi dahilinde olduğu açıktır. Buna karşın Türk kanun koyucusu TTK açısından asgari sermaye kuralının gerekliliğini tartışmaya açmış değildir. Bu sebeple, en azından TTK için 1 TL sermayeli limited şirket türünün ve asgari sermaye gereksinimine ihtiyaç duyulmadan limited şirketin ya da başka bir sermaye şirketinin kuruluşunun kanun koyucunun gündemine hiç gelmediği anlaşılmaktadır. Buna ilaveten, Fransız limited şirketler hukukunda 2003 yılında gerçekleşen ve asgari sermaye kuralına son veren ilk revizyon çalışmasına dahi TTK Gereğesinde işaret edilmemesi kanun koyucunun asgari sermaye kuralına ilişkin geleneksel yaklaşımdan ayrılmayı tartışmaya dahi açmadığını bizlere göstermektedir.

D. Türk Şirketler Hukuku Doktrinde Limited Şirketlerde Asgari Sermaye Kuralının Gerekliliği Hakkında Yapılan Çalışmalar ve İleri Sürülen Görüşler

Türk şirketler hukuku doktrinde limited şirketlerde asgari sermaye kuralının gerekliliğinin doğrudan tartışılmadığı, buna karşın, özellikle AB Hukuku ve Kıta Avrupası şirketler hukuku sistemlerinde asgari sermaye kuralı ile ilgili öne çıkan kodifikasyon faaliyetlerine özgülenen karşılaştırmalı hukuk

²³ TTK Gereğesi, 15, 16.

²⁴ TTK Gereğesi, 15, 16.

perspektifli akademik çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar arasında *Hasan Pulaşlı*, *Fatih Aydoğan* ve *Ayhan Kortunay*'ın 2009'da Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi (Batider) yayınlanan ve Alman Limited Şirketler Hukukundaki gelişmelere ışık tutan makaleleri dikkat çekmektedir. Buna ilaveten, limited şirketlere ilişkin müesseseleri konu alan bazı monografi çalışmalarında da asgari sermaye kuralı ile ilgili karşılaştırmalı hukuk sistemlerine yönelik bilgiler sunulduğu görülmektedir.

Hasan Pulaşlı, "Limited Şirketler Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar" başlıklı Batider makalesinde, 01.11.2008'de Almanya'da Limited Şirketler Hukukunun Modernleştirilmesi ve Kötüye Kullanılmayla Mücadele Kanununun (*Das Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbrauchen=MoMiG*) yürürlüğe girdiğini, MoMiG ile limited şirketlerin iki farklı biçimde kurulabilmesinin mümkün hale geldiğini, birincisinin geleneksel limited şirketler olarak 25.000 Euro asgari sermaye ile kurulabildiğini, ikincisinin ise sınırlı sorumlu girişimci şirketler olarak (*Unternehmergesellschaft*) kurulabildiğini ve sınırlı sorumlu girişimci şirketlerinin geleneksel limited şirketlerin aksine asgari bir sermaye koşuluna tabi tutulmadığını, bu sebeple esas sermaye tutarının 1 ila 24.999 Euro olabileceğini ifade etmiştir²⁵. Alman Hukukundaki bu gelişme sayesinde sadece 1 Euro esas sermaye ile dahi sınırlı sorumlu girişimci şirketlerinin [*Unternehmergesellschaft (haftungsbeschränkt) veya UG*] limited şirketlerin bir alt türü olarak kurulabilmesinin mümkün olduğu ve doktrinde bu limited şirketlerin mini GmbH veya 1 Euro GmbH olarak adlandırıldığı, söz konusu şirketlerde sermayenin tamamının nakit olması gerektiği ve yine sermayenin tamamının şirket kurulmadan önce ödenmesinin zorunlu olduğu ve kâr payının ödenmesi dahil olmak üzere asgari sermaye gerekliliği dışındaki diğer konularda da klasik limited şirketlerden farklı esaslara tabi olduğu yazar tarafından ayrıca belirtilmiştir²⁶.

Fatih Aydoğan, Limited Şirketler Hukukunu Modernleştirme ve Kötüye Kullanmalarla Mücadele Kanunu (*Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbrauchen/MoMiG*) ile Alman limited şirketler hukukunda meydana gelen değişiklikleri "Federal Almanya'da Limited Şirketler Kanununda Yapılan Değişiklikler" başlıklı Batider

²⁵ Hasan Pulaşlı, "Limited Şirketler Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar," *Batider* 25, S. 2 (2009): 38-40.

²⁶ Pulaşlı, "Limited Şirketler Hukukunda Güncel Gelişmeler," 38-40.

makalesinde incelemiştir²⁷. MoMiG'e ihtiyaç duyulmasının sebebinin Avrupa şirketler hukukunda yaşanan rekabet olduğu, İngiliz Hukukunda şirket kuruluşunun Alman Hukukuna nazaran daha kolay ve az masraflı olmasının müteşebbislerce limited şirketlerin İngiltere'de kurulmalarına ve daha sonra faaliyetlerini Almanya'da sürdürmelerine yol açtığı, Almanya'da GmbH'ların tabi olduğu hukuki rejimde kuruluştaki kolaylığın sağlanması da dâhil reforma bu sebeple ihtiyaç duyulmasının bir sonucu olarak MoMiG'e geçerlik kazandırıldığı, MoMiG ile gerçekleştirilen yeniliklerden birinin müteşebbis ortaklığının kabulü olduğu, müteşebbis ortaklığının yeni bir şirket türü olmadığı, müteşebbis ortaklığının limited şirketler için yeni bir kuruluş şekli olarak nitelendirildiği, müteşebbis ortaklığının kısa süreli, riskli, ancak az sermayeyi gerektiren ve özellikle hizmet sektörüne ait küçük çaplı işler için kullanışlı olacağı, bu ortaklığın kuruluşunda örnek sözleşmelerin kullanılmasının bu ortaklık türünü daha da cazip hale getireceği ve nihayetinde bu ortaklığın da tek ortakla kurulabilmesinin mümkün olduğu, müteşebbis ortaklığına klasik limited şirketlere ilişkin hükümlerin istisnalar dışında aynen uygulanacağı, farklı hükümlerden biri olarak müteşebbis ortaklığının 1 Euro ile dahi kurulabilmesinin mümkün olduğu, bu limited şirket türünde ticaret unvanında *unternehmergesellschaft (haftungsbeschränkt)* ya da *UG* ibarelerinin bulunmasının zorunlu olduğu, ticaret unvanlarında klasik limited şirketlerin aksine GmbH ibaresine yer verilemeyeceği, bunun dışında kâr payının dağıtımı ve yedek akçelerin ayrılması gibi noktalarda da müteşebbis ortaklığının klasik limited şirketlerden farklılık gösterdiği yazar tarafından belirtilmiştir²⁸.

Ayhan Kortunay, "Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler ve Türk Hukukuna Yönelik Bazı Tespitler" başlıklı Batider makalesinde, önce Modernizasyon Yasası olarak nitelendirdiği MoMiG'in yürürlüğe girmesinin en önemli nedenleri arasında Avrupa Topluluklar Mahkemesinin (ATM) Avrupa Birliği Anlaşması madde 43 vd. düzenlenen "Yerleşme Özgürlüğü" çerçevesindeki verdiği kararların yer aldığını, ATM'nin verdiği *Centros*, *Überseering* ve *Inspire Act* kararlarında yerleşme / şirket kurma özgürlüğünü ihlal eden üye ülkelerin engellemelerinin hukuka aykırı kabul edildiğini, ATM'nin yerleşme özgürlüğünü esas alan kararları sayesinde şirketlerin, asgari sermaye, ortakların sorumluluğu gibi konularda

²⁷ Fatih Aydoğan, "Federal Almanya'da Limited Şirketler Kanununda Yapılan Değişiklikler," *Batider* 25, S. 3 (2009): 394.

²⁸ Aydoğan, "Federal Almanya'da Limited Şirketler," 391-394.

daha avantajlı düzenlemelere sahip bir üye devlette kurulduktan sonra fiili faaliyetlerini asıl faaliyet gösterilmek istenen üye devlete nakletmek şeklindeki stratejiyi benimsediklerini, bu durumun Alman limited şirketler hukuku açısından sakıncalar doğurduğunu zira, asgari sermaye ve kuruluş başta olmak üzere Alman limited şirketlerine nazaran daha avantajlı diğer üye ülkelerin (ki başta İngiliz limited şirketleri gelmektedir) limited şirketlerinin tercih edildiğini, bu durumun Alman limited şirketleri için bir risk meydana getirdiğini, bu sebeple Modernizasyon Yasasının çıkartıldığını ifade etmiştir²⁹. Modernizasyon Yasasının yanında bir çok AB üyesi ülkelerinde de asgari sermaye koşulunun aranmadığı İngiliz limited şirketleri ile rekabet edebilmek için asgari sermayeyi düşüren kanun değişikliklerine gidildiği, 2003'te Fransa'da limited şirketlerin (*societe a responsabilite limitee [S.A.R.L.]*) 1 Euro sermaye ile kurulabilmesine imkân tanındığı, Alman Hukukunda limited şirketlerin asgari sermayelerinin 10.000 Euroya indirilmesi önerisinin kabul edilmediği fakat bunun yerine *Unternehmersgesellschaft* adı verilen ve asgari sermaye koşulunun aranmadığı yeni bir limited şirket modeline yer verildiği, "sınırlı sorumlu girişimci şirket" olarak da Türkçeye çevrilebilen bu şirketin yeni bir şirket türü ya da nevi şahsına münhasır bir şirket türü olmadığı, klasik limited şirketlerin bir alt sınıfı olarak kabul edilmesi gerektiği, istisnalar dışında klasik limited şirketler hakkındaki hükümlerin girişimci şirketi hakkında da geçerlik kazanmış olduğu, girişimci şirketinin en önemli özelliğinin klasik limited şirketlerin kuruluşu için gerekli olan asgari sermaye koşulunun aranmaması olarak kabul edildiği, dolayısıyla girişimci şirketin sermayesinin 1 ila 24.999 Euro arasında olabileceği, kullanılacak ticaret unvanı eki ve bu eklin kısaltması, aynı sermayenin getirilememesi, kuruluş için sermaye taahhütlerinin tamamının ödenmesinin şart koşulması, ayrılacak yedek akçelerle ilgili farklı bir tercihin benimsenmesi gibi noktalarda girişimci şirketinin klasik limited şirketlerden farklılıklar içerdiği yazar tarafından özel olarak belirtilmiştir³⁰. *Kortunay*, bu gelişmeleri Türk Hukuku açısından da değerlendirmiş ve sermaye şirketlerinin esas sermayelerinin düşük ya da yüksek tutulmasının bir hukuk politikası tercihi olduğunu, sınırlı sorumluluğun söz konusu olduğu bu şirketlerde, esas sermayenin yüksekliğinin şirket alacaklılarına da o oranda koruma sağlayacağını, bu sayede ciddi olmayan ve kötüniyetli şirket kuruluşlarının önüne geçilebilse de esas sermayenin düşük tutulmasının sınırlı

²⁹ Ayhan Kortunay, "Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler ve Türk Hukukuna Yönelik Bazı Tespitler," *Batider* 25, S. 2 (2009): 325.

³⁰ Kortunay, "Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler," 323-327.

sorumluluk arzulayan küçük sermaye sahiplerinin şirketlerini kurmaya teşvik ettiğini, ekonomiyi canlandıracağını, kaldı ki esas sermaye düşük tutulduğunda da alacaklıların alacaklarının diğer şirketler hukuku mekanizmaları ile korunabileceğini, makalenin yazıldığı tarih itibarıyla AB’de ATM kararları çerçevesinde ortaya çıkan gelişmelerin Türkiye’yi henüz doğrudan etkilemese de Alman Hukukunda hayata geçirilen sınırlı sorumlu girişimci şirket modelinin Türk Hukuku açısından da benimsenmesinin faydalı olabileceğini, bu sayede limited şirketler için gerekli sermayeye sahip olmayanların sınırsız sorumluluk altına girmeksizin ticari faaliyette bulunabilmelerine imkân tanınabileceğini ifade etmiştir³¹.

Şükrü Yıldız, 2007 tarihli “Limited Şirketler Hukuku” kitabında Anglo Saxon Hukuku limited şirketlerini incelediği özel başlık altında hem İngiliz Hukuku hem de Amerikan Hukuku açısından limited şirketlerin kurulabilmesi için belirli bir sermayenin öngörülmediğini, asgari bir sermaye öngörülmediği için de şirketin kuruluşunun gerçekleşebilmesi için ortaklar tarafından herhangi bir katılım payının (sermaye payı) doğal olarak ödenmediğini belirtmiştir³².

Oruç Hami Şener, 2017 tarihli “Limited Ortaklıklar Hukuku” kitabında Alman Hukukunda 25.000 Euro’luk asgari sermaye miktarının “Limited Şirketler Hukukunu Modernleştirme ve Kötüye Kullanmalarla Mücadele Kanunu” MoMiG çalışmaları devam ederken önce 10.000 Euro’ya indirilmek istendiğini, ancak kabul edilmeyince 25.000 Euro’luk asgari sermaye miktarının aynen korunduğunu ve bunun nedeninin MoMiG’in sadece çok az başlangıç sermayesine ihtiyaç duyan kurucuların menfaatini müteşebbis ortaklığına izin vererek yeterli derecede dikkate alması olduğunu, müteşebbis ortaklığının yeni bir tür şirket olmadığını; limited şirketin özel bir türü olarak tasarlandığını, bu sayede Alman hukukunda sermayesiz kurulabilen İngiliz limited şirketlerine bir alternatif yaratıldığını, tek ortaklı kurulan bir müteşebbis ortaklığının 1 Euro ile kurulabileceğini, bu sayede Alman kanun koyucusunun esas sermayeyi getirmek istemeyen kurucuların yönetme yetkisine sahip oldukları sermaye şirketinden yararlanmalarını mümkün kıldığını, eğitimlerini yeni bitiren ancak limited şirket kurabilmek için yeterli sermayeye sahip olmayan gençler için elverişli bir ortam meydana getirildiğini, sermaye artırımını ile müteşebbis ortaklığının sermayesi 25.000

³¹ Kortunay, “Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler,” 333-337.

³² Şükrü Yıldız, *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku* (Ankara: Arıkan Yayınevi, 2007), 38, 44.

Euroya ulaştığı takdirde artık kanunen klasik limited şirkete dönüşümün gerçekleşmiş olacağını, şekli anlamda bir tür değişikliğine ihtiyaç olmadığını, buna karşın klasik limited şirketin sermaye azaltımı yoluyla müteşebbis ortaklığına dönüşümünün olanaklı olmadığını, çok az sermaye ile müteşebbis ortaklığının kurulabilmesine karşın üçüncü kişilerin korunabilmesi için de bazı kuralların getirildiğini, bu sebeple, ticaret unvanında müteşebbis ortaklığa ve sınırlı sorumluluğa işaret eden ibarenin ya da UG şeklindeki kısaltmanın kullanılmasının gerekli olduğunu, şirkete getirilecek sermayenin tamamının şirket kurulmadan önce getirilmesinin bir mecburiyet olarak düzenlendiğini, aynı sermaye getirilmesinin yasaklandığını, sermaye artırılabilecekse bu artışın sadece nakit sermaye getirilmesi ile mümkün olduğunu, kanuni yedek akçe teşkilinin bir zorunluluk olarak öngörüldüğünü, yıllık karın dörtte birinin yedek akçe olarak ayrılması gerektiğini, yedek akçelerin sadece iç kaynaklardan esas sermaye artırımında veya yıllık açıkların ve önceki yıldan gelen zarar açıklarının kapatılmasında kullanılabileceğini, yedek akçelerin ortaklara ne sebeple olursa olsun dağıtılmasının yasaklandığını belirtmiştir³³.

Murat Alışkan, 2013 tarihli “Limited Şirket Tarihçe Niteliği” kitabında Alman Hukukunda limited şirketlere ilişkin gerçekleştirilen 2008 tarihli reform hakkında bilgi verirken, 2008 reformu ile (MoMiG) Alman tipi limited şirketinin diğer AB üyesi limited şirketlerine ve özellikle de İngiliz tipi limited şirketlere tercih edilmesinin amaçlandığını, bu amacın gerçekleşebilmesi için asgari sermaye koşulunun bulunmadığı *Unternehmersgesellschaft* tipi limited şirketin kurulmasına imkan tanındığını, bu yeni limited şirket tipinin 1 Euro ila 24.999 Euro sermaye ile kurulabileceğini, bu yüzden de bu şirkete 1 Euro GmbH veya mini GmbH gibi isimler yakıştırıldığını belirtmiştir³⁴. Yazar kitabında, İngiliz Hukukundaki limited şirketlere de değinmiş ve bu şirket türünün kurulabilmesi için asgari bir sermaye zorunluluğunun bulunmadığına işaret etmiştir³⁵. Yazar, limited şirketlerin asgari sermaye miktarının alacaklıların korunması açısından önemi bulunmadığını, önemli olanın şirketin sermayesinin tesis edilmesi ve korunmasına ilişkin önlemlerin alınması olduğunu, şirkete kredi açacak alacaklıların göz önünde bulunduracakları hususun şirketin sermayesi olduğunu, şirketin sermayesinin şirket sözleşmesinde gösterilmesinin, ticaret sicilinde tescil edilmesinin,

³³ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, 111-115.

³⁴ Murat Alışkan, *Limited Şirket Tarihçe Niteliği* (İstanbul: Legal Yayınevi, 2013), 15.

³⁵ Alışkan, *Limited Şirketler*, 37.

ticaret sicilinin aleniyetinin sağlanmasının, şirket sermaye miktarının internet sitesinde, şirketin mektuplarında ve ticari belgelerinde yazılmasının işaret edilen önlemlere örnek teşkil ettiğini, Alman Hukukundaki reform hareketleri ile 1 Euro ile kurulabilecek limited şirket özel tipine geçerlik kazandırıldığını, başlıca Avrupa ülkelerinde 1 Pound veya 1 Euro ile limited şirket kurulabilmesine yönelik reformların hayata geçirildiğini, Avrupa'daki eğilimin de limited şirketlerin daha ucuz kurulabilmesini sağlamak için asgari sermaye miktarının düşürülmesi ya da tamamen kaldırılması yönünde olduğunu belirtmiş ancak Türk Hukukunda limited şirketler için asgari sermayenin 10.000 TL olarak öngörülmesinin isabetli olduğunu zira limited şirketlerin Türkiye'de özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler için ihtiyaç duyulan bir şirket türü olarak öne çıktığını da ifade etmiştir³⁶.

Hakan Çebi, 2019 tarihli "Limited Şirketler Hukuku" kitabında Alman Hukukunda limited şirketlere ilişkin 2008 yılında gerçekleştirilen bir değişiklik ile Girişimci şirketi (*Unternehmersgesellschaft*) olarak ifade edilen özel bir limited şirkete hukuken geçerlik kazandırıldığını ve bu şirketin belirleyici özelliğinin, kurulmasının kolaylaştırılması amacıyla asgari sermaye koşulunun aranmaması olarak öne çıktığını ifade etmiştir³⁷. Ancak yazar, Türk Hukuku açısından Alman Hukukundaki bu gelişmenin takip edilip edilmemesinin gerekliliği ya da Alman Hukukundaki bu gelişmenin yerindeliği ile ilgili bir değerlendirme yapmamıştır.

II. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA LİMİTED ŞİRKETTE ASGARİ SERMAYE KURALI İLE İLGİLİ OLARAK YAŞANAN GELİŞMELER

A. Birleşik Krallık Şirketler Hukuku

Karşılaştırmalı hukuk sistemlerinde limited şirketlerde asgari sermaye kuralının gerekliliğini sorgulayan yaklaşımlara esin kaynağı olarak bundan yaklaşık yirmi yıl önce Birleşik Krallık şirketler hukukunda meydana gelen gelişmeler gösterilebilir³⁸. Nitekim, bugün itibarıyla neredeyse tüm AB üye ve aday ülkelerinde geçerlik kazanmış olan sembolik sermayeli limited şirketler olgusu ilk kez Birleşik Krallık şirketler hukukundaki düzenlemeler

³⁶ Alışkan, *Limited Şirketler*, 130-134.

³⁷ Hakan Çebi, *Limited Şirketler Hukuku* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2019), 30.

³⁸ Massimo Miola, "Legal Capital and Limited Liability Companies: the European Perspective," *European Company and Finance Law Review* 2, no. 4 (2005): 426.

ile gündeme gelmiştir³⁹. Bu düzenlemeler Birleşik Krallık şirketler hukukunun temel kaynağı olan *Companies Act 2006*'dan daha öncesine dayanmaktadır⁴⁰. Zira Birleşik Krallık şirketler hukukunda her ne kadar 1 Pound ile limited şirket kurulumuna ilk kez *Companies Act 2006*'da açık bir şekilde izin verilmiş olsa da *Companies Act 2006*'dan önce de Birleşik Krallık şirketler hukuku uygulamasında limited şirketlerin 2/3'ün sermayesinin 100 Poundu zaten aşmadığı görülmektedir⁴¹.

B. Avrupa Birliği ve Kıta Avrupası Hukuk Sistemleri

1. Avrupa Birliği'nde Birleşik Krallık Şirketler Hukuku ile Yaşanan Rekabet

Birleşik Krallık şirketler hukukunda limited şirketlerde asgari sermayeye gerek duymayan bir başka deyişle, sembolik sermayeyi yeterli kabul eden yaklaşım başta Almanya olmak üzere Kıta Avrupası ülkelerinin şirketler hukuku rekabetinde geride kalmalarına yol açmaktaydı⁴². Zira, şirket kuruluşunu sembolik bir sermaye ile Birleşik Krallık'ta gerçekleştiren yatırımcılar faaliyetlerini Kıta Avrupası ülkelerinde yoğunlaştırabiliyorlardı. Bu sayede bir yandan kuruluş ve vergi için kolaylıklarından yararlanabiliyorlar bir yandan da Avrupa Birliği pazarlarında serbestçe faaliyetlerini gerçekleştirebiliyorlardı⁴³. Her ne kadar Kıta Avrupası ülkeleri bu tip şirketlerin, tescil edildikleri Birleşik Krallık hukukuna değil,

³⁹ Carsten Gerner-Beuerle ve Michael Schillig, *Comparative Company Law* (Oxford: Oxford University Press, 2019), 743.

⁴⁰ Bas J. De Jong, "The Distinction between Public and Private Companies and its Relevance for Company Law. Observations from the Netherlands and the United Kingdom," *European Business Law Review* 13, no. 2 (2016): 6; Alan Dignam ve John Lowry, *Company Law* (Oxford: Oxford University Press, 2014), 119; Gerner-Beuerle and Schillig, *Comparative Company Law*, 743.

⁴¹ Alessio Bartolacelli, "Almost Capital-less Companies in Europe: Trends, Variations, Competition," *European Company and Financial Law Review* 14, no. 1 (2017): 189, 190; Dignam ve Lowry, *Company Law*, 119; Gerner-Beuerle and Schillig, *Comparative Company Law*, 743.

⁴² Beate Sjaafjell, "Reforming EU Company Law to Secure the Future of European Business," *European Company and Financial Law Review* 18, S. 2 (2021): 192; Michael Beurskens ve Ulrich Noack, "The Reform of German Private Limited Company: Is the GmbH Ready for the 21st Century?," *German Law Journal* 9, no. 9 (2008): 1083; Tütüncü "Sermaye TTK m.580," 4125.

⁴³ TTK Gerekeşi, 16.

faaliyetlerini yoğunlaştırdıkları devletlerin hukukuna tabi olduklarını ileri sürerek söz konusu şirketleri vergi mükellefi olarak kabul etseler de Avrupa Toplulukları Mahkemesi (ATM) *Cartesio*, *Centros* ve *Überseering* gibi davalarda yatırımcılar lehine kararlar verdi⁴⁴. Bunun üzerine, Avrupa Birliği şirketler hukuku çevrelerinde Birleşik Krallık şirketler hukuku ile rekabet edebilmek için özellikle limited şirketlerde sermaye ile ilgili radikal düzenlemelere geçerlik kazandırılması gerektiği yönündeki görüşler kabul görmeye başladı⁴⁵. Mevzuat çalışmaları önce Avrupa Birliği bünyesinde gerçekleştirilmeye çalışıldı. Bunun sonucunda 2008'de "Avrupa Tipi Limited Şirketi" için taslak çalışması gündeme alındı (*Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European private company*' COM (2008) 396/3). Ancak bu taslak çalışması Avrupa Komisyonunun Mayıs 2014 tarihli kararı ile geri alındı⁴⁶. Daha sonra gündeme gelen revizyon çalışması ise "Tek Kişi Limited Şirketlere" yönelikti (*Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on single-member private limited liability companies*' COM (2014) 212 final). Bu çalışma da tamamlanamadan Avrupa Komisyonunun Temmuz 2018 kararı ile geri alındı⁴⁷.

Birleşik Krallık şirketler hukuku ile limited şirketler alanında rekabet edebilmek için başlatılan bu iki girişimin de başarısızlıkla sonuçlanması sebebiyle başta Almanya olmak üzere AB'nin şirketler hukuku alanında lokomotif ülkeleri limited şirketlere ilişkin iç hukuk sistemlerinde asgari sermaye gerekliliği de dahil olmak üzere reform niteliğinde düzenlemeler içeren revizyon çalışmalarını gerçekleştirdiler⁴⁸. Bu çalışmalar zaman içerisinde tüm Avrupa Birliği üye ve aday ülkeleri tarafından esas alındı ve takip edildi. Belirtmemiz gerekir ki, Avrupa Birliği ile ilişkileri Türkiye'nin

⁴⁴ Miola, "Legal Capital," 432.

⁴⁵ Patrick C. Leyens, "German Company Law: Recent Developments and Future Challenges," *German Law Journal* 6, no. 10 (2005): 1409; Sjaafjell, "Reforming EU Company Law," 204.

⁴⁶ Tobias Georg Schmidt, *Founding Limited Companies in Germany, Perspectives and Risks* (Paderborn: Salzwater Verlag, 2009), 14-17; Çebi, *Limited Şirketler Hukuku*, 39; Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II*, 385; Bartolacelli, "Almost Capital," 186.

⁴⁷ Bartolacelli, "Almost Capital," 215. "Avrupa Limited Şirketi" için yeni bir inisiyatifin başlatılması hakkında bkz. Dirk A. Verse, "A New Start for the European Private Company: The Draft Statute for a Societe Europeenne Simplifíee (SES)," *European Company and Financial Law Review* 19, no. 4 (2022): 667.

⁴⁸ Özdin, "Girişimcileri Teşvik Amaçlı Bir Düzenleme," 1669.

Avrupa Birliği ile ilişkileri ile kıyaslanamayacak kadar kısa ve yeni tarihli olan AB üyesi ve adayı olan ülkelerin hukuk sistemlerinde dahi asgari sermaye kuralı hakkındaki bu reform çalışmaları tamamlanmasına rağmen Türk şirketler hukuku çevrelerinde, mevzuat hazırlamakla ve yürürlüğe koyacak kanun koyucuda bu konuda herhangi bir çalışmanın, gayretin veya eğilimin olmaması hem düşündürücüdür hem de hayal kırıklığıdır.

2. Başlıca Kıta Avrupası Ülkelerinde Limited Şirketlerde Asgari Sermayeye İlişkin Reform Çalışmaları

Kıta Avrupası şirketler hukukunda limited şirketlerde asgari sermaye kuralı ile ilgili gerçekleşen revizyon çalışmaları kanun koyucuların tercihlerindeki önceliklere bağlı olarak iki farklı anlayışı ortaya çıkarmıştır. Bunlardan ilki monist anlayış olarak da ifade edebileceğimiz limited şirketlere ilişkin hukuki rejimde değişiklik yapılması ile yetinilmesi, limited şirketlerde kuruluş için gerekli olan asgari sermayenin 1 Euro ya da sembolik bir miktar olarak kabul edilmesi ve asgari sermaye kuralı açısından özel ve alt bir limited şirket türüne geçerlik kazandırılmasına ihtiyaç duyulmamasıdır⁴⁹. Fransa, Hollanda, Portekiz ve İspanya işaret ettiğimiz monist anlayışı benimseyen hukuk sistemleri arasında yer almaktadır. Buna karşın, Almanya, Belçika, Danimarka ve İtalya ise düalist anlayışı benimsemektedir⁵⁰. Düalist anlayış, bir yandan klasik limited şirketleri korunmakta diğer yandan da Birleşik Krallık limited şirketleri ile rekabet edebilecek nitelikte asgari sermaye açısından 1 Euro ile kuruluşu mümkün olan girişimci, yatırımcı ya da mini ön adı ile adlandırılan yeni bir limited şirket türüne geçerlik kazandırmaktadır⁵¹.

a. Monist Anlayış

Fransa şirketler hukukunda limited şirketlerin (*société à responsabilité limitée, SARL*) asgari sermayesine ilişkin olarak 2003'te Ticaret Kanunu'nda (*Code de Commerce*) gerçekleştirilen değişiklik ile asgari sermaye miktarı 7.500 Euro'ya indirilmiş ve yine aynı yıl içerisinde bir başka kanun değişikliği ile limited şirketlerde sözleşme ile asgari sermaye miktarının kurucular

⁴⁹ Alessio Bartolacelli, "Capital Requirements and the Abuse of Companies," içinde *Abuse of Companies*, ed. Hanne S. Birkmose, Mette Neville ve Karsten Engsig Sorensen (The Hague: Kluwer Law International, 2019), 199.

⁵⁰ Başlıca Avrupa ülkelerinde asgari sermayesiz ya da sembolik sermayeli limited şirketlere ilişkin gelişmelerin incelendiği bilimsel çalışma için bkz. Bartolacelli, "Almost Capital," 187-233.

⁵¹ Bartolacelli, "Capital Requirements," 201.

tarafından serbestçe belirlenebileceği bir hukuki rejime geçelik kazandırılmıştır⁵². Böylece, Fransa şirketler hukuku açısından limited şirketlerin, kuruculara tanınan bu geniş yetki sayesinde 1 Euro asgari sermaye ile kurulabilmesi hem teorik hem de pratik açıdan mümkün olmuştur⁵³.

Hollanda şirketler hukukunda 2007 ile 2012 yılları arasında limited şirketler (*besloten vennootschap, BV*) hakkında asgari sermaye kuralını da içeren radikal nitelikteki değişiklikler gerçekleştirilmiştir (*Flex BV Act*)⁵⁴. Bu değişikliklerin son halkası olarak, Hollanda hükümeti tarafından Hollanda Medeni Kanunu'nda (*Dutch Civil Code*) limited şirketlere yönelik düzenlemelerle ilgili çalışmaların tamamlanması için bir uzmanlar kurulu oluşturulmuştur⁵⁵. Uzmanlar kurulunun raporlarının da yol göstermesi ile 2012 yılında Hollanda Medeni Kanunu'nda limited şirketlerde asgari sermaye kuralını da ilgilendiren değişiklikler gerçekleştirilmiştir⁵⁶. Buna göre, Hollanda hukukunda 2012'ye kadar limited şirketlerdeki asgari sermaye miktarı 18.000 Euro iken 2012'deki değişiklik sayesinde asgari sermaye gerekliliği hem teorik hem de pratik açıdan kaldırılmıştır. Zira, Hollanda Medeni Kanunu İkinci Kitabının limited şirketlere özgü Beşinci Kısımın 178. maddesine göre, limited şirketlerde sermaye miktarı sözleşmede gösterilmek zorundadır ve gösterilebilecek sermaye miktarı için herhangi bir alt limit Kanunda düzenlenmemiştir⁵⁷. Bu sebeple limited şirketlerin sermayesi şirket sözleşmesinde 1 Euro olarak dahi öngörülebilir. Hollanda hukukunda limited şirketlerin sermayesi ile ilgili olarak ortaya çıkan bu reformist yaklaşımın bir diğer sonucu da sermaye miktarının sözleşmede Euro dışında başka bir para birimi olarak da gösterilebilmesine imkân tanınmasıdır⁵⁸.

Portekiz şirketler hukukunda 2005'ten 2011'e kadar geçen süreç içerisinde limited şirketler (*sociedade por quotas, SQ*) hakkında reform niteliğinde düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemelerin sonuncusu olan 2011 tarihli 33 Nolu Kanun Hükmünde Kararname (*Decreto Lei 33*) limited şirketlerde asgari sermaye kuralına ilişkindir. Bu Kararname ile limited şirketlerde asgari sermaye gerekliliği terk edilmiştir. Buna göre, şirket sözleşmesinin zorunlu unsurlarından biri de şirket sermayesinin diğer detayları ile birlikte miktarının gösterilmesidir. Kurucular şirket

⁵² Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4125.

⁵³ Çebi, *Limited Şirketler Hukuku*, 38; Bartolacelli, "Almost Capital," 192.

⁵⁴ De Jong, "The Distinction between Public and Private Companies," 5.

⁵⁵ De Jong, "The Distinction between Public and Private Companies," 4.

⁵⁶ Bartolacelli, "Almost Capital," 194.

⁵⁷ Bartolacelli, "Almost Capital," 195.

⁵⁸ Bartolacelli, "Almost Capital," 196.

sözleşmesinde sermaye miktarını serbestçe ve herhangi bir alt sınır olmaksızın belirleyebilirler. Ancak bunun için gerçekleşmesi gereken bir ön koşul bulunmaktadır. O da her bir sermaye payının itibari değerinin en az 1 Euro olmasıdır⁵⁹.

İspanya şirketler hukukunda limited şirketler hakkında (*sociedad de responsabilidad limitada, SRL*) 2003 yılında gerçekleştirilen ve asgari sermaye kuralını da ilgilendiren değişikliğe göre, asgari sermaye miktarı 3.000 Euro olarak belirlenmiştir. Ancak, 28.09.2022'de kabul edilen ve 19.10.2022'de yürürlüğe giren 18/2022 sayılı Şirketlerin Kurulması ve Geliştirilmesi Hakkında Kanun (*Ley de Creacion y Crecimiento de Empresas*) ile Sermaye Şirketleri Kanunu'nun (*Ley de Sociedades de Capital*) 4. maddesinde asgari sermaye kuralı ile ilgili reform niteliğinde bir başka değişiklik daha gerçekleştirilmiştir. Buna göre, limited şirketlerde sermaye Euro olarak gösterilmek ve 1 Euro'dan daha az olmamak kaydıyla şirket sözleşmesinde belirtilmek zorundadır⁶⁰. Dolayısıyla, İspanya'da limited şirketlerin 1 Euro ile kurulabilmesine hem teorik hem de pratik açıdan imkân tanınmıştır⁶¹.

b. Düalist Anlayış

Almanya şirketler hukukunda 2008 yılında Limited Şirket Modernizasyonu ve Yolsuzluklarla Mücadele İçin Kanun (*Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen, MoMiG*) ile geleneksel / klasik limited şirketlerin (*Gesellschaft mit beschränkter Haftung, GmbH*) yanında asgari sermaye kuralı dahil olmak üzere farklı bir hukuki rejime sahip yeni bir limited şirket türü olarak girişimci (mini) limited şirketler (*Unternehmergesellschaft, UG*) meydana getirilmiştir⁶². Bu sebeple, Alman hukukunda limited şirketler kurucuların beklentileri ve stratejilerine göre iki türden biri ile kurulabilirler. İki limited şirket türü açısından en önemli fark asgari sermaye miktarı ve yedek akçe ayırma zorunluluğu ve kâr dağıtımıyla ilgili olarak karşımıza çıkmaktadır⁶³. Buna göre, geleneksel limited şirketlerde

⁵⁹ Bartolacelli, "Almost Capital," 197.

⁶⁰ <https://www.boe.es/eli/es/l/2022/09/28/18/con> Erişim Tarihi 02.02.2024.

⁶¹ İspanyol limited şirketler hukuku hakkında daha geniş bilgi için bkz. Ana Felicitas Muñoz Pérez, *Spanish Business Law: Cases and Materials* (Madrid: Tecnos, 2022).

⁶² Schmidt, *Founding Limited Companies*, 57; Bartolacelli, "Almost Capital," 203; Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, 2; Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4125; Özdin, "Girişimcileri Teşvik Amaçlı Bir Düzenleme," 1673.

⁶³ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 2176, 2177.

asgari sermaye miktarı 25.000 Euro olarak belirlenmiş iken girişimci limited şirketlerinde sermaye miktarı 24.99 Euro'yu aşmamak kaydıyla serbestçe, dolayısıyla 1 Euro olarak dahi belirlenebilir, yeter ki tamamı nakitten oluşan sermayeden doğan taahhütler şirket kuruluşundan önce eksiksiz şekilde ödenmiş olsun⁶⁴. Girişimci limited şirketlerde kâr dağıtımını klasik limited şirketlerden farklı bir hukuki rejime tabi tutulmaktadır. Buna göre, net kârın en az %25'i klasik limited şirketin asgari sermaye miktarı olan 25.000 Euroya ulaşmaya kadar her yıl yedek akçelere ayrılması gerekmektedir⁶⁵. Girişimci limited şirketin sermayesinin 25.000 Euroya ulaşması halinde şirket açısından bir seçim imkânı doğmaktadır. Buna göre, ortaklar isterlerse girişimci limited şirketin klasik şirkete dönüşümüne izin verirler isterlerse şirketin sermayesinin 25.000 altına indirilmesi koşuluyla girişimci limited şirketin devamını sağlayabilirler.

Belçika şirketler hukukunda limited şirketlerde asgari sermaye kuralı ile ilgili olarak Alman hukukuna benzer şekilde iki türlü limited şirkete imkân tanıyan bir hukuki rejim tercih edilmiştir: Belçika geleneksel limited şirketi (*société privée à responsabilité limitée, SPRL*) ve Belçika özel girişimci limited şirketi (*société privée à responsabilité limitée-starter, SPRL-S*)⁶⁶. Bu ikili yapı Belçika'da 2010 ile 2014 yılları arasında Belçika Şirketler Kanunu'nda (*Code des Sociétés*) gerçekleştirilen reform çalışmalarının bir sonucudur. Bu çalışmalar esnasında özel girişimci limited şirketinin ilk versiyonunda şirketin 5 yıldan daha uzun bir süre için kurulması yasaklanmıştır. Şirket sözleşmesinde gösterilen sürenin tamamlanması ile özel girişimci şirketinin, geleneksel limited şirkete dönüşümü de gerçekleşmemiş ise sona ereceği düzenlenmiştir⁶⁷. 2014 yılında Belçika Şirketler Kanunu'nda gerçekleştirilen son değişiklikler ile özel girişimci limited şirketlerinin süre ile sınırlı olmayacak şekilde kurulabilmesine imkân

⁶⁴ Klaus J. Müller, *The GmbH, A Guide to the German Limited Liability Company* (Munich: CC.H. Beck, 2016), 118; Pulaşlı, "Limited Şirketler Hukukunda Güncel Gelişmeler," 39; Aydoğan, "Federal Almanya'da Limited Şirketler," 391; Kortunay, "Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler," 325.

⁶⁵ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 2177.

⁶⁶ Koen Geens ve Carl Clottens, *Corporations and Partnerships in Belgium* (The Hague: Kluwer Law International, 2012), 56; Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4128; Bartolacelli, "Almost Capital," 207.

⁶⁷ Henri Culot, "The Belgian Private Limited Without Capital: How is Faring?," *European Company and Financial Law Review* 20, no. 1 (2023): 12; Bartolacelli, "Almost Capital," 208.

tanınmıştır⁶⁸. Ortakların ancak gerçek kişi olabildiği ve tek ortakla dahi kurulabilen özel girişimci limited şirketlerinde sermaye asgari olarak 1 Euro, azami olarak ise 18.500 Euro olabilir. Şayet sermaye miktarı 18.500 Euro'yu aşan düzeyde artırılmak isteniyorsa özel girişimci limited şirketinin geleneksel limited şirkete dönüşümü zorunlu olarak gerçekleşecektir⁶⁹.

İtalya şirketler hukukunda limited şirketlerde asgari sermaye kuralı ile ilgili gelişmeler aynı dönemde Kıta Avrupası'nda gerçekleşen kodifikasyon çalışmaları ile karşılaştırıldığında oldukça karışık ve kaotiktir⁷⁰. 2003 yılında İtalyan Medeni Kanunu'nda (*Codice Civile*) şirketler hukuku alanında gerçekleştirilen reform niteliğindeki değişiklikler ile limited şirketler küçük anonim şirketler olarak adlandırılacak şekilde anonim şirketlere ilişkin hükümlere tabi tutulmuşlardır⁷¹. İtalyan limited şirketlerinde de tıpkı Alman hukukunda olduğu gibi asgari sermaye kuralını da içerecek şekilde farklı esasların geçerlik kazandığı alt limited şirket türleri düzenlenmiştir. Ancak bu alt türlerin 2003'ten günümüze kadar gelen kodifikasyon çalışmaları dikkate alındığında daha çeşitli ve daha karmaşık bir şekilde dizayn edildiği itiraf edilmelidir⁷². Nitekim 2012 yılındaki Hükümet Kararnameleri (*decreti legge, dl*) ile geleneksel limited şirketlere (*società a responsabilità limitata, s.r.l.*) alternatif iki alt limited şirket türüne geçerlik kazandırılmıştır. Bunlar, 2012/1 sayılı Hükümet Kararnamesi ile basitleştirilmiş limited şirket (*società a responsabilità limitata semplificata, s.r.l.s.*) ve 2012/83 sayılı Hükümet Kararnamesi ile azaltılmış sermayeli limited şirkettir (*società a responsabilità limitata a capitale ridotto, s.r.l.c.r.*). Her ikisinin de ortak özelliği sermaye miktarlarının 10.000 Euro'yu aşmamak kaydıyla serbestçe belirlenebilmesi, dolayısıyla 1 Euro ile dahi olsa kurulabilmeleridir⁷³. 2013 yılında 2013/76 sayılı Hükümet Kararnamesi ile azaltılmış sermayeli limited şirketine ilişkin düzenleme yürürlükten kaldırıldı. Bu sebeple, bugün için İtalya örneğinde

⁶⁸ Ellen Schiepers, "Symposium Discussion Report: The Private Limited Without Capital and Loyalty Shares in Belgium," *European Company and Financial Law Review* 20, no. 1 (2023): 59; Culot, "The Belgian Private Limited," 6.

⁶⁹ Bartolacelli, "Almost Capital," 209.

⁷⁰ Alessio Bartolacelli, "The New Italian Almost Capital-less Private Companies: A Brand New Tile in the Mosaic," *European Company and Financial Law Review* 13, no. 4 (2016): 669; Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4126.

⁷¹ Hülya Coştan, "İtalyan Şirketler Hukukunun ve 2003 Tarihli Şirketler Hukuku Reformunun Genel Hatları," *Batider* 24 S. 4 (2008): 179-216.

⁷² Bartolacelli, "The New Italian Private Company," 673.

⁷³ Bartolacelli, "The New Italian Private Company," 698.

geleneksel limited şirket ve basitleştirilmiş limited şirketten meydana gelen bir hukuki rejime geçerlik kazandırılmış oldu. Tek ortaklı yapıya izin verilen her iki limited şirket türünde de pay sahiplerinin sadece tek bir paya sahip olabilmelerine imkân tanındı⁷⁴. Buna karşın, basitleştirilmiş limited şirketlerde, geleneksel limited şirketlerden farklı şekilde, pay sahiplerinin sadece gerçek kişi olmasına ve şirket sözleşmesinin içeriğinin de yine sadece İtalyan hukuku tarafından öngörülen standart maddelerden oluşmasına izin verildi. Asgari sermaye kuralı açısından her iki limited şirket türü de 1 Euro ile dahi kurulabilmekte iken basitleştirilmiş limited şirketlerin sermayesi 10.000 Euro'yu aşmamaktadır. Bu noktada geleneksel limited şirket açısından sermayenin 10.000 Euro'nun altında belirlenmesi halinde aynı sermayeye izin verilmemesi, yıllık kârın % 20'sinin sermayenin 10.000 Euro'ya çıkartılmasına kadar yedek akçe olarak saklanması gibi detaylarda olduğu gibi farklı bir hukuki rejim ortaya çıkmıştır⁷⁵.

c. İsviçre Hukukunda Limited Şirketlerde Asgari Sermaye Kuralı

İsviçre şirketler hukukunda asgari sermaye kuralı ile ilgili olan gelişim AB üyesi ve aday olan ülkelerden farklı bir yönde gerçekleşmiştir. Limited şirketler için asgari sermayenin 1928'den itibaren yaşanan ekonomik gelişmeler sebebiyle artık limited şirketin kurulumu, faaliyete geçirilmesi, masrafların karşılanabilmesi için yeterli gelmeyen 20.000 İsviçre Frank'ından 40.000 İsviçre Frank'ına çıkartılması İsviçre hukukunda önerilmişse de 2008 yılı itibarıyla tamamlanan revizyon çalışmaları⁷⁶ ile özellikle genç girişimciler ve *start-up* şirketlerinin korunması ve desteklenmesi açısından limited şirketlerde asgari sermayenin 20.000 İsviçre Frank'ı olarak kalması tercih edilmiştir⁷⁷. Böylece asgari sermayenin aranmadığı, 1 İsviçre Frank'ı ya da sembolik bir sermaye ile kuruluşun mümkün olduğu özel nitelikli bir limited şirket türüne de geçerlik kazandırılmamıştır. Bu sebeple İsviçre şirketler hukukunda limited şirketlerde asgari sermaye kuralı ile ilgili olarak Birleşik Krallık şirketler hukukuna ve AB üyesi ve aday olan ülkelerin şirketler hukuklarına nazaran daha muhafazakar bir yaklaşım benimsenmiştir. Türk hukuku açısından da ilham kaynağı olan İsviçre limited şirketler hukukunda

⁷⁴ Bartolacelli, "The New Italian Private Company," 700.

⁷⁵ Bartolacelli, "The New Italian Private Company," 702.

⁷⁶ 16.12.2005'te kabul edilen ve 01.01.2008'de yürürlüğe giren Limited Şirket Hukuku ve Anonim, Kooperatif, Ticaret Sicili ve Ticari İşletme Hukukuna İntibaklar Kanunu hakkında detaylı bilgi için bkz. Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 2172.

⁷⁷ Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4126.

2008 tarihli reform çalışmaları neticesinde limited şirketler anonim şirketlere daha da yakınlaştırılmıştır. Ortakların birden fazla paya sahip olmalarına imkân tanınması, payların devrinin daha serbest bir rejime tabi tutulması, ticaret unvanında faaliyet konusunun belirleyici olması gibi hususlarda limited şirketlerin özellikle anonim şirketlere yakınlaştırmaya çalışıldığı buna karşın limited şirketlerin kişi şirketlerinin özelliklerinin de her şeye rağmen korunmaya özen gösterildiği görülmektedir⁷⁸.

III. LİMİTED ŞİRKETLERDE ASGARİ SERMAYE KURALININ GEREKLİLİĞİ VE YERİNDELİĞİNİN TÜRK HUKUKU AÇISINDAN İNCELENMESİ

A. Türk Hukukunda Limited Şirketlerde Asgari Sermaye Kuralına Duyulan İhtiyaç

TTK'da limited şirketler için benimsenen yaklaşım, kişi şirketlerine özgü müesseselerin istisnai olarak korunmasına rağmen sermaye şirketi karakterlerinin güçlendirilmesi ve anonim şirketlere yakınlaştırılarak limited şirketlerin küçük anonim şirketlere dönüştürülmesi şeklinde özetlenebilir. TTK Gereğesinde de kaleme alındığı üzere, kanun koyucunun hedefi, kurumsal ve finansal yapısı güçlendirilmiş, rekabet kabiliyeti yüksek, şeffaflık, denetlenebilirlik ve hesap verilebilirlik ilkelerinin geçerlik kazandığı, Avrupa Birliği yatırım iklimine uygun ticaret şirketlerinin ve özellikle de sermaye şirketlerinin Türk ticaret hayatında yer almasıdır. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için sermayenin korunması ilkesinin gereklerinin hayata geçirilmesi zorunludur. Nitekim, Türkiye'deki ticaret uygulamasında en çok rağbet gören şirket türü olan limited şirketlerde esas itibarıyla bağımsız denetimin geçerli kılınması (TTK m.635, 397), şirkete borçlanma yasağının anonim şirketlerin yanında limited şirketler için de kabul edilmesi (TTK m.644 f.1.d, 358), esas sermayenin itibari tutarının, esas sermaye paylarının sayısının, itibarî değerlerinin, varsa imtiyazların ve esas sermaye paylarının gruplarının şirket sözleşmesinde gösterilmesinin içerik açısından bir geçerlik koşulu olması (TTK m.576 f.1.c), müdürlerin, şirkete vermiş oldukları zarar dolayısıyla anonim şirket yönetim kurulu üyeleri gibi farklılaştırılmış da olsa müteselsilen sorumlu tutulmaları (TTK m.644 f.1.a, 553) ve aynı sermaye olarak getirilebilecek malvarlığı unsurları üzerinde ihtiyati tedbirin, haczin ya da sınırlı aynı bir hakkın bulunmaması koşulunun aranması (TTK m.581 f.1)

⁷⁸ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi*, 2172, 2173.

sermayenin korunması ilkesinin limited şirketlere ilişkin TTK m.573 vd. yer alan hükümlerdeki özel yansımaları olarak kabul edilebilir.

Sermayenin korunması ilkesini korumak amacıyla kanun koyucu tarafından başvurulmuş klasik nitelikte bir diğer enstrüman ise asgari sermaye kuralıdır. Bu kural sayesinde sınırlı sorumluluk ilkesinin geçerli olduğu limited şirketlerden alacaklı olan üçüncü kişilerin, şirketten kâr payı, tasfiye payı vb. taleplerden kaynaklı olarak ortakların (ve) şirket tüzel kişiliğinin vergi, sigorta primi vb. kamu borçları sebebiyle Devletin ve en nihayetinde müstakbel yatırımcılar dikkate alındığında sağlıklı limited şirketlere ihtiyaç duyan ticaret hayatının tüm paydaşlarının menfaatlerinin korunması amaçlanmaktadır⁷⁹. Bizzat kanun koyucu tarafından limited şirketler için bir asgari sermaye miktarının öngörülmüş olması, alacaklıların ve ortakların korunması saikinin kanun koyucuya yol gösterdiğine, limited şirket kuracak olanların aşması gereken bir ciddiyet eşiği sayesinde sınırlı sorumluluk ilkesinden ve tüzel kişiliğin ve ortakların malvarlıklarının ayrılığı kuralından alacaklı üçüncü kişilerin zararına yararlanmak suretiyle limited şirketlerin kötüniyetli kuruluşunun önüne geçmeye çalışıldığına işaret etmektedir⁸⁰. Nitekim, TTK'nın hazırlık sürecinde, karşılaştırmalı hukuk sistemlerinde limited şirketlerde asgari sermaye kuralının gerekliliği tartışılmasına rağmen, Kanunu hazırlayan komisyon tartışmalara dahil olmamayı ve sermayenin korunması ilkesinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için asgari sermaye kuralının gerekliliği şeklindeki klasik anlayışın devamını tercih etmiş bulunmaktadır.

B. Türk Hukuku Açısından Limited Şirketlerde Asgari Sermaye Kuralının Gerekliliği Hakkındaki Değerlendirmemiz

Asgari sermaye kuralı, ortakların ve şirketten alacaklı olan üçüncü kişiler dahil şirket ile ilişkiye giren yatırımcıların menfaatlerinin korunmasını sağlamak amacıyla nakdi ya da aynı malvarlığı unsurlarından oluşan asgari bir fonun limited şirket tüzel kişiliğine tahsis edilmesini zorunlu kılmaktadır⁸¹.

⁷⁹ Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, *Şirketler Hukuku* (Bursa: Dora Yayınevi, 2013), 625; Çığsar, *Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Rehni*, 24; Ayaz, *Limited Şirketlerde Kanuni Temsilci ve Ortakların Vergisel Sorumlulukları*, 48.

⁸⁰ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, 109.

⁸¹ Bilgili ve Demirkapı, *Şirketler Hukuku Dersleri*, 414, 415. Asgari sermayenin alacaklılar için bir karşılık ve garanti fonu fonksiyonuna sahip olması hakkında bkz. Çebi, *Limited Şirketler Hukuku*, 45.

Özellikle sınırlı sorumluluk ilkesinin ve tüzel kişilik kavramının etkisini çok güçlü bir şekilde hissettirdiği, en azından ilkesel olarak hissettirmesi gerektiği limited şirketlerde asgari sermaye kuralına duyulan ihtiyacın teorik de olsa haklı gerekçeleri bulunmaktadır. Alacaklı üçüncü kişilerin alacaklarını tahsil edebilmek amacıyla sadece şirket tüzel kişiliğinin malvarlığına yönelebilmeleri ve sermayenin de limited şirketin malvarlığının önemli bir unsurunu oluşturması işaret edilen haklı gerekçelerden biridir. Sınırlı sorumluluk ilkesinin limited şirketlerde ortaklar açısından istisnasının şirketin kamu hukuku borçları için söz konusu olmasına rağmen şirketin özel hukuk borçlarının ortakların malvarlığından tahsil imkânının bulunmaması, tüzel kişilik perdesinin aralanması teorisinin sınırlı sorumluluk ve tüzel kişilik kavramları karşısında uygulanabilirliğinin istisnaen ve çok sert koşullar çerçevesinde kabul edilmesi ve bu kabule Türk Mahkemelerinde ve şirketler hukuku doktrininde haklı olarak⁸² halen ciddi soru işaretleri ile bir başka deyişle şüpheyile yaklaşılması da asgari sermaye kuralına duyulan ihtiyacın bir diğer haklı gerekçesi olarak kabul edilmektedir. Limited şirketlerde asgari sermaye kuralına duyulan ihtiyacın bir diğer gerekçesi limited şirketlerin fiilen denetimden yoksunluğundan kaynaklanmaktadır. Limited şirketlerde bağımsız denetim ilkesel olarak geçerli olmasına rağmen, TTK'da benimsenen yaklaşımın bir sonucu olarak, tespit edilen kriterleri karşılayabilecek limited şirketlerin neredeyse hiç olmaması sebebiyle bağımsız denetimin pratikte limited şirketler için ütopya ibaret kalması ve bağımsız denetime alternatif bir denetim mekanizmasının limited şirketler için öngörülmemesinin bir sonucu olarak Türk ticaret hayatındaki yaklaşık 800.000 limited şirketin denetimden tamamı ile yoksun bırakılması sermayenin korunması ilkesinin gereklerinin karşılanabilmesi için asgari sermaye kuralına duyulan ihtiyacın bir diğer haklı gerekçesi olarak öne

⁸² Yürütülecek faaliyete oranla tamamen yetersiz bir sermayeyle limited şirketin kurulmasının kötünietli bir limited şirket kurulumu olarak kabul edilmesi, bu sebeple ortaklara karşı tüzel kişilik perdesinin kaldırılması teorisinin uygulanarak şirketten alacaklı olanların ortaklara başvurabilmelerinin mümkün olması, şirketin faaliyeti ile uyumlu bir şekilde özkaynakla donatılmasının önemli olduğu, buna karşın her durumda tüzel kişilik perdesinin kaldırılmasına gidilmemesi gerektiği, sermaye yeterli değil diye tüzel kişilik perdesinin sırf bu sebeple kaldırılmaması gerektiği, sermayenin dışında ek ödeme yükümlülüklerinin de limited şirkette finans kaynağı olarak kabul edilebileceği, bu sebeple tüzel kişilik perdesinin kaldırılması teorisinin uygulanması bakımından fazla aceleci davranılmaması gerektiği, şirketin yapısının ve diğer finans kaynaklarının da incelenmesinin zorunlu olduğu hakkında bkz. Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, 110, 111.

çıkılmaktadır. Bunlara ilaveten, limited şirketlerde şirketten alacaklı olan üçüncü kişilerin de haklı menfaatlerinin korunabilmesine hizmet eden alternatif bir müessesenin TTK'da yer almaması, müdürlerin sorumluluğuna ilişkin hükümlerin alacaklı olan üçüncü kişilerin haklı menfaatlerinin korunabilmesi açısından yeterli olamaması ve tüm bu açıklamalar çerçevesinde sermayenin korunması ilkesinin gerçekçi anlamda hayata geçirilebilmesi için gerekli olan hukuki rejime TTK'da özellikle 6335 sayılı Kanun ile başlayan değişikliklerin de yol açtığı handikaplar sebebiyle yer verilmemesi, asgari sermaye kuralına duyulan teorik ihtiyacın diğer haklı gerekçeleri arasında yer almaktadır⁸³.

Benzer gerekçeler ve kabuller limited şirket ortaklarının menfaatleri açısından da ortaya çıkmaktadır. Özellikle şirket yönetimi ile uyumsuzluk içerisindeki ortakların şirketin yönetimi ve temsilinden uzak tutulmalarına, şirketin işleyişi, stratejilerinin belirlenmesi noktasında inisiyatif ve yetki sahibi çevrelerden dışlanmalarına limited şirket uygulamalarında sıklıkla rastlanmaktadır. Ortaklar, şirketten kâr payı, tasfiye payı, ayrılma akçesi vb. akçeli haklara sahip olabilirler. Bu haklarını ileri sürebilmeleri ve alacaklarını fiilen tahsil edebilmeleri açısından limited şirketlerin malvarlığının ve dolayısıyla sermayesinin belirli kısıtlamalar çerçevesinde saklı tutulması ve korunması kritik bir öneme sahiptir. Her ne kadar limited şirketlerde bağımsız denetim kuralı olarak geçerlik kazansa da, limited şirkette müdürlerin TTK m.562 gereğince cezai sorumluluklarının yanında şirketin tüzel kişiliğine karşı hukuki sorumlulukları kabul edilse de (TTK m.553) ve hukuki sorumluluk için ortakların dava açabilmelerine imkan tanınsa da ve son olarak ortaklar açısından şirket defter ve belgelerini incelemek ve şirket hakkında müdürlerden bilgi talep edebilmek sahip olunan sermaye paylarının itibari değerleri ya da sermayeye oranları dikkate alınmaksızın kullanılabilen bireysel nitelikte ortaklık hakları olarak düzenlense de (TTK m.614) ortakların şirket ilişkisinden kaynaklanan haklarını ileri sürebilmek ve alacaklarını talep edebilmek için sermayenin korunması ilkesinin tüm gerekleri ile hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu sebeplerle asgari sermaye kuralı teorik de olsa ortakların şirket tüzel kişiliğine karşı haklı menfaatlerinin korunması açısından önemini halen korumaktadır.

⁸³ Şener, *Limited Ortaklıklar Hukuku*, 110, 111; Bilgili ve Demirkapı, *Şirketler Hukuku*, 625; Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4130.

Ayrıca, 15.12.2018 tarihli 7099 sayılı Kanunla TTK m.585'te gerçekleştirilen değişiklik neticesinde limited şirketlerin kuruluşu için nakit sermaye taahhütlerinin en az ¼'ünün şirketin kuruluşundan önce ödenmesi şartı kaldırılmış, nakit sermaye pay bedellerinin şirketin tescilinden itibaren yirmidört ay içerisinde ödenmesi yeterli kabul edilmiş ve dolayısıyla nakit herhangi bir sermaye ödemesi yapılmadan limited şirketlerin kuruluşuna izin verilmiş bir başka deyişle pratikte limited şirketin (sermayesinin sadece nakitten oluştuğu ihtimallerde) sermayesiz bir şekilde kuruluşu mümkün hale gelmişse de bu durum limited şirketlerdeki asgari sermaye kuralının kaldırıldığı şeklinde yorumlanamaz⁸⁴. Kanun koyucu, benimsemediğimiz bu yaklaşımı ile sadece limited şirketlerin kuruluşunu kolaylaştırmış, fakat asgari sermaye gerekliliğini bertaraf etmemiştir.

Kanun koyucunun 7099 sayılı Kanunla TTK m.585'te gerçekleştirdiği değişikliğin, sermayesiz bir şekilde limited şirketlerin kuruluşuna imkân tanınması sebebiyle, kuruculara şirketleşme olgusu açısından bir kolaylık sağladığı açıktır. Ancak sermayenin korunması ilkesinin gerekleri, şirket tüzel kişiliği, ortaklar, yatırımcılar ve limited şirketten alacaklı olan üçüncü kişilerin menfaatlerinin gözetilmesi önceliği dikkate alındığında ve limited şirketin malvarlığının önemli bir kalemini oluşturan sermayenin limited şirket ilişkisinin tüm paydaşları ve üçüncü kişi alacaklılar için güvence teşkil etmesi göz önünde bulundurulduğunda, nakit sermaye pay bedelleri hiç ödenmeksizin limited şirketlerin kuruluşunun isabetli bir tercih olmadığı da anlaşılmaktadır. Ancak 7099 sayılı Kanunla TTK m.585'te gerçekleştirilen değişikliğin isabetli bir tercih olmamasının bir başka sebebi ise şirketin kurulabilmesi için nakit sermaye pay bedellerinin en azından belirli bir oranda ödenmesi zorunluluğunun kaldırılması ile limited şirketlere ilişkin TTK m.573 vd. yer alan hukuki rejim arasında ortaya çıkan uyumsuzluk ve bu uyumsuzluğun yol açtığı soru işaretleridir⁸⁵. İşaret ettiğimiz uyumsuzluk ve soru işaretleri özellikle ortakların kâr payına katılım oranlarının tespit edilmesi (TTK m.608 f.2), oy haklarının hesaplanması (TTK m.618 f.1), sermayenin artırılması⁸⁶ (TTK m.590 f.1), payların devri (TTK m.595 f.1),

⁸⁴ Hasan Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi 4. Cilt Baskı 4* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 3075, 3076; Özdin, "Girişimcileri Teşvik Amaçlı Bir Düzenleme," 1682.

⁸⁵ Hasan Pulaşlı, "Sermayesiz Sermaye Şirketi ile Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar ve Bunlara Karşı Alınması Gereken Hukuki Önlemler", *Batider* 34, S. 2 (2018): 13; Özdin, "Girişimcileri Teşvik Amaçlı Bir Düzenleme," 1682.

⁸⁶ 7099 sayılı Kanunla değişik TTK m.585 f.1 ve TTK m.590 f.1 birlikte değerlendirildiğinde, kuruluşta pay bedellerinin ödenme zorunluluğunun bulunmaması

şirketin kendi paylarını iktisap etmesi veya rehin olarak kabul etmesi (TTK m.379 f.4, 612 f.1), pay bedelleri ödenmemiş limited şirketle işlem yapan alacaklıların durumunun belirlenmesi ve şirket müdürlerinin hukuki sorumluluklarının ortaya çıkması (TTK m.626 f.1) ile ilgili olarak ortaya çıkmaktadır⁸⁷. Örnek vermek gerekirse, TTK m.608 f.2’de ortakların kâr payının, TTK m.618 f.1’de ise ortakların oy hakkının esas sermaye paylarının itibari değerine göre hesaplanacağı düzenlenmektedir. TTK m.590 f.1’de ise limited şirketlerde sermayenin artırımının şirketin kuruluşu hakkındaki hükümlere göre gerçekleştirilebileceği düzenlenmiştir. İşaret edilen hükümlerin TTK’da 6335 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce limited şirketlerin kuruluşundan önce taahhüt edilen sermayenin tamamının ödenmesi esasının benimsenmesi, TTK m.585 f.1’de 7099 sayılı Kanun ile herhangi bir nakit sermaye ödemesi yapılmasına gerek kalmaksızın limited şirketin kuruluşuna imkân tanınmasına rağmen işaret ettiğimiz kar payı, oy hakkı ve sermaye artırımı ile ilgili olarak TTK’da yer alan hükümlerde herhangi bir değişiklik yapılmamış olması anılan sorunları beraberinde getirmiştir.

Bu bağlamda sadece örnek vermek amacıyla limited şirketlerde ortakların kâr payı hakkı ve oy hakkı ile ilgili olarak TTK m.7099 sayılı Kanunla gerçekleştirilen değişikliklerin yol açtığı uyumsuzluk hakkında açıklama yapmakla yetineceğiz. TTK m.618 f.1’de limited şirketlerde ortakların oy hakkı için esas sermaye paylarının itibari değeri bir ölçüt olarak düzenlenmesine rağmen oy hakkının hangi anda doğacağı sorusuna aynı hükümde bir cevap verilmemiştir. TTK m.644’te limited şirketler hakkında uygulanacak olan anonim şirketlere ilişkin hükümler arasında sayılmamış da olsa ve TTK m.618 f.1’de bu konu hakkında anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağı gösterilmese de anonim şirketlerde oy hakkının hangi anda doğacağını düzenleyen TTK m.435 f.1’in kıyasen limited şirketler için de geçerlik kazanabileceği kabul edildiğinde, limited şirketlerde de ortakların oy hakkının kanunen veya şirket sözleşmesinde belirlenen en az miktarın ödenmesiyle doğacağı sonucuna ulaşılabilir. Bu durumda, TTK m.585 f.1 sayesinde herhangi bir nakit sermaye pay bedeli ödenmeden limited şirket kurulmasına ve nakit sermaye pay bedellerinin şirketin tescilinden

sebebiyle nakit olarak taahhüt edilen pay bedelleri ödenmeden kurulan limited şirketlerde sermayenin artırılması için iki yıl geçmesi gerektiği, iki yıllık süre bitmeden sermaye artırımı yapılmak istendiği takdirde pay bedellerinin tamamının ödenmesinin şart olduğu hakkında bkz. Pulaşlı, *Şirketler Hukuku Şerhi 4. Cilt*, 3304.

⁸⁷ Pulaşlı, “Sermayesiz Sermaye Şirketi,” 13-19.

itibaren yirmidört ay içerisinde ödenebilmesine rağmen bu süre zarfında ödeme yapmayan ortakların genel kurula katılma ve oy kullanma dahil limited şirket ortaklığından kaynaklanan yönetime ilişkin haklardan yoksun kalacakları sonucuna varılabilir⁸⁸. Bu olumsuzluk, genel kurul toplantısının yapılamaması, limited şirketlerin en üst düzeyde karar alma yetkisine sahip kanuni zorunlu organı olan genel kurulun teşkil edememesi ve bunun neticesinde TTK m.636 f.2 gereğince limited şirket tüzel kişiliğine karşı açılacak olan organ eksikliğinden kaynaklanan fesih davası şeklinde de ortaya çıkabilir⁸⁹.

TTK m.610'da limited şirketlerde finansal tablolar ve yedek akçeler ile ilgili olarak anonim şirketlere ilişkin TTK m.514 ila 527'de yer alan hükümlere atıf yapılmaktadır. Bu hükümler arasında yer alan TTK m.519 f.2.c, nakit sermaye pay bedeli ödenmeksizin limited şirketin kuruluşunu mümkün kılan 7099 sayılı Kanun ile değiştirilen TTK m.585 f.1 ile olan ilişkisi sebebiyle dikkat çekmektedir. Zira, TTK m.519 f.2.c'ye göre, ortaklara ödenecek olan kâr payının hesaplanmasında ödenmiş sermayenin yüzde beşinin ortaklara kâr payı olarak ödeneceği bir kısıt olarak belirlenmiştir. Bir başka deyişle, nakit sermaye ödendiği ölçüde ortaklar için kâr payı hakkı ortaya çıkabilecektir. 7099 sayılı Kanunla değişik TTK m.585 f.1 sayesinde nakit sermaye pay bedelleri hiç ödenmeden limited şirketin kuruluşu gerçekleştiğinde, tescilden itibaren yirmidört ay içerisinde nakit sermaye pay bedelleri ödenmediği takdirde ortaklar için kâr payı hakkı da söz konusu olamayacak ve ortaklara limited şirket tüzel kişiliği tarafından kâr payı ödemesi yapılamayacaktır⁹⁰. Aksi yönde bir tasarruf, TTK m.519 f.2.c'nin ihlali ve dolayısıyla haksız bir kâr payının ödenmesi anlamına geleceği için limited şirket ortağı için haksız bir şekilde ödenen kâr payının iadesinden kaynaklanan istisnai bir hukuki sorumluluk ortaya çıkacaktır⁹¹.

7099 sayılı Kanunla TTK m.585 f.1'de gerçekleştirilen değişikliğin yol açtığı uyumsuzluk limited şirket tüzel kişiliğinin, ortakların, yatırımcıların ve şirketten alacaklı olan üçüncü kişilerin menfaatlerine aykırı bir sürecin yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu olumsuz durumun önlenmesi için olması gereken hukuk açısından alınabilecek tedbirler doktrinde üç başlık altında ifade edilmiştir. İlk olarak, şirketin ticaret unvanında üçüncü kişileri

⁸⁸ Pulaşlı, "Sermayesiz Sermaye Şirketi," 13, 14.

⁸⁹ Pulaşlı, "Sermayesiz Sermaye Şirketi," 14.

⁹⁰ Pulaşlı, "Sermayesiz Sermaye Şirketi," 16.

⁹¹ Pulaşlı, "Sermayesiz Sermaye Şirketi," 16.

bilgilendirmek amacıyla “sermayesi ödenmemiş” şeklinde bir ibareye yer verilmesi önerilmiş, ancak bu tedbir, limited şirketin ticari itibarını düşürme riski taşınması ve taahhüt edilen sermaye pay bedelleri ödendikten sonra şirket sözleşmesinde değişikliği gerektireceği için emek, zaman ve masraf kaybına yol açması sebebiyle kabul görmemiştir⁹². İkinci olarak, TTK m.585 f.1’de değişikliğe gidilmesi ve limited şirketlerde nakit sermaye pay bedellerinin en azından belirli bir oranındaki ödemenin şirketin ticaret siciline tescil edilmesinden itibaren en geç üç ay içerisinde yapılmış olmasının şart koşulması önerilmiş ve bu tedbirin şirketin kendi paylarını iktisap etmesi ihtimali haricinde 7099 sayılı Kanun sebebiyle TTK m.585 f.1 ile ilgili olarak ortaya çıkan sakıncaları giderebilme noktasında etkili olabileceği ifade edilmiştir⁹³. Başvurulabilecek son tedbir ise TTK m.585 f.1’in korunması ve fakat hükme şirketten alacaklarını tahsil edemeyen alacaklıların ortaklara yönelerek alacaklarını ileri sürebilmelerine imkân sağlayacak bir ifadenin eklenmesi olarak önerilmiştir⁹⁴. Ancak bu tedbirin de limited şirketin sermaye şirketi vasfına ve ortakların sınırlı sorumluluklarına ilişkin limited şirketlere ilişkin hukuk teorisine aykırı olduğunun altı çizilmiştir. Kanaatimizce, 7099 sayılı Kanun ile TTK m.585 f.1’de nakit sermaye pay bedellerinin ödenmesine ilişkin hukuki rejimde gerçekleştirilen değişikliklerin yol açtığı sakıncaları giderebilmek, sermayenin korunması ilkesinin gereklerini gerçekçi bir şekilde yerine getirmek ve TTK m.585 f.1 ile limited şirketlere ilişkin hukuki rejim arasında uyumu yeniden sağlayabilmek için TTK m.585 f.1’in 14.02.2011’de Resmi Gazetede yayınlandığı versiyonuna geri dönülmesi ve limited şirketlerde nakit sermaye pay bedellerinin tamamının şirketin kuruluşundan önce ödenmesinin yeniden şart koşulması gerekmektedir.

Açıklamalarımız çerçevesinde, ideal bir yaklaşım ile, sınırlı sorumluluk ilkesinin geçerlik kazandığı, tüzel kişilik kuramının şirket ilişkilerini şekillendirdiği, ortakların kişiliklerinden ziyade getirdikleri sermayelerin değerleri ve türlerinin önem kazandığı limited şirketlerde, asgari sermaye kuralının gerekliliği ile ilgili soru işaretlerinin bulunmaması gerekir. Kaldı ki, her ne kadar limited şirketler TTK ile kurumsal ve finansal yapısı güçlendirilmiş, profesyonelliğin, şeffaflığın gerekleri yerine getirilmiş bir sermaye şirketi olarak dizayn edilmek istense de Türk ticaret uygulamasında küçük ve orta ölçekli ticari faaliyetler için tercih edilen, özellikle yakın

⁹² Pulaşlı, “Sermayesiz Sermaye Şirketi,” 19.

⁹³ Pulaşlı, “Sermayesiz Sermaye Şirketi,” 19.

⁹⁴ Pulaşlı, “Sermayesiz Sermaye Şirketi,” 19.

arkadaş veya akrabalar arasında kurulan, bu sebeple profesyonellik ya da kurumsallık öncelikleri ile değil, sınırlı sorumluluğun sağladığı koruyucu, risksiz ve zahmetsiz ve dolayısıyla güvenli ticaret yapma amacına hizmet eden bir ticaret şirketi olarak kabul görmektedir. Bu sebeplerle, asgari sermaye kuralının öngörülmesi, Türk ticaret uygulamasında limited şirketlere yöneltilen bakış açısından kaynaklanan sakıncaları teorik de olsa ortadan kaldırmaya katkı sağlayabilecek bir tercihin sonucu olarak nitelendirilebilir.

Ancak bu noktada birtakım soru işaretleri ortaya çıkmaktadır. Bu soru işaretlerinden ilki, karşılaştırmalı hukukta yaşanan sembolik sermayeli ya da 1 Pound / 1 Euro sermayeli limited şirketlere ilişkin gelişmelerin Türk hukuku açısından da takip edilmesinin gerekli olup olmadığı hakkındadır. Türk hukuku açısından AB mevzuatı ile uyum sağlanması hedefinin önemi, TTK gerekçesinde işaret edildiği gibi AB yatırım iklimi ile uyumlu, karşılaştırmalı hukuk ile rekabet edebilme kabiliyeti yüksek şirketler hukuku meydana getirmenin amaçlanmış olması karşısında, ilk bakışta Türk hukuku açısından da limited şirketlerde sembolik asgari sermaye miktarının benimsenebileceği, 1 TL ile limited şirketlerin kurulabileceği bir hukuki rejime geçerek kazandırılabilir. Buna karşın, ister düalist yaklaşım isterse monist yaklaşım benimsensin, karşılaştırmalı hukukta bir yandan asgari sermaye kuralı etkisini kaybederken bir yandan da sermayenin korunması ilkesinin gereklerinin hayata geçirilmesinde hassas bir tutum sergilendiği de görülmektedir. Bir başka ifadeyle, karşılaştırmalı hukukta açıkladığımız gelişmelerde sermayenin ve dolayısıyla şirketten alacaklı olan üçüncü kişiler ile ortakların menfaatlerinin korunabilmesi için asgari sermaye kuralına ihtiyaç duyurmayacak şekilde kanun koyucular tarafından tedbirlerin alındığı, sermayenin nakit olarak şirket kuruluşundan önce getirilmesinin zorunlu olması, şirkete borçlanmanın yasaklanması veya bağımsız denetim ve kurumsal yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesi gibi düzenlemelerde katı bir yaklaşımın benimsendiği tespit edilmektedir. İtiraf etmemiz gerekir ki, Resmi Gazetede 14.02.2011'de yayınlanmasından itibaren 12 yıllık süreç içerisinde 30'dan fazla değişikliğe maruz kalan TTK'da, limited şirketlerde sermayenin korunması ilkesi ve kurumsal yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesi için Kanunun orijinal halinde yer alan (bağımsız denetim, nakit sermayenin şirket kuruluşundan önce yerine getirilmesi mecburiyeti, ortakların şirkete borçlanmasının yasaklanması vb.) düzenlemelerden vazgeçilmesi karşısında, asgari sermaye kuralı Türk hukuku açısından teorik de olsa ortakların ve

alacaklıların şirket tüzel kişiliğine karşı haklı menfaatlerinin korunabilmesi için gerekliliğini halen korumaya devam etmektedir⁹⁵.

Açıklamalarımız çerçevesinde, kanaatimizce, ne zaman ki, TTK Gereğesinde işaret edilen hedefler doğrultusunda limited şirketlere ilişkin olarak sermayeyi koruyan, kurumsal yönetim ilkesine etkinlik kazandıran, bağımsız denetimi sadece norm olarak değil pratik olarak da geçerli kılan bir hukuki rejim limited şirketler açısından geçerlik kazanır, ancak o zaman limited şirketlerde asgari sermaye kuralına duyulan ihtiyaç ortadan kalkmış ve karşılaştırmalı hukuktaki sembolik sermayeli limited şirketlere ilişkin gelişmeler takip edilerek, limited şirketlerin 1 TL ya da 50.000 TL ile kurulabilmesi arasında herhangi bir fark kalmamış olur.

Öte yandan TTK m.580'e ve 7887 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'na göre, limited şirketlerde asgari sermaye miktarının 50.000 TL olarak geçerliliğini devam ettirdiğini ve bu miktarın Kanunun Resmi Gazetede yayımlandığı 14.02.2011'den günümüze kadar yaşanan ekonomik gelişmeler dikkate alındığında Cumhurbaşkanlığının 7887 sayılı Kararı ile güncellenmesine rağmen, zaten sembolik bir değere karşılık geldiğini de ifade etmemiz gerekir. Bu noktada, cevaplandırılması gereken bir diğer soru işareti daha karşımıza çıkmaktadır: TTK m.580'de düzenlenen asgari sermaye kuralı, gerekli kılınan sermaye miktarı dikkate alındığında, bugün itibarıyla kanun koyucunun beklediği katkıyı sağlayabilecek nitelikte midir? Bir başka deyişle, TTK m.580'de yer alan haliyle asgari sermaye kuralı, kanun koyucunun kendisine atfettiği amacın gerçekleşmesi için yeterli midir? Altını çizdiğimiz ikinci soru işaretinin giderilmesi için asgari sermaye kuralının TTK m.580'de yer aldığı şekliyle yeterliliğinin ayrıca incelenmesi gerekmektedir⁹⁶.

C. Türk Hukukunda Limited Şirketlerde Asgari Sermaye Kuralının Gerekliliği Hakkında Olması Gereken Hukuk Açısından Önerilerimiz

Limited şirketlerde asgari sermaye kuralının esaslarını, kanun koyucunun limited şirketler ile ilgili yaklaşımına etki eden hukuk politikası tercihi belirlemektedir. Bu tercih iki şekilde ortaya çıkabilir. Tercihlerden ilki, asgari

⁹⁵ Poroy, Tekinalp ve Çamoğlu, *Ortaklıklar Hukuku II*, 390.

⁹⁶ Söz konusu incelemenin, ayrı bir çalışmanın konusunu oluşturabilecek mahiyette olduğu dikkate alındığında, asgari sermaye kuralının gerekliliği ve yerindeliliğine özgülenen bu makale çalışmamızda detaylı bir şekilde yer verilmeyecektir.

sermaye miktarının yüksek tutulması ve bu sayede limited şirketlerin kuruluşunun zorlaştırılması, ciddiyyetden uzak veya kötünıyetli limited şirket kuruluşlarına ve şirket politikalarına karşı şirketten alacaklı olanların ve ortakların menfaatlerinin korunması ve sonuç olarak limited şirket uygulamalarının aza indirilmesidir⁹⁷. İkinci tercih ise, asgari sermaye miktarının düşük tutulması veya sembolik bir miktar olarak belirlenmesi, hatta asgari sermaye gerekliliğinin tamamı ile kaldırılması, şirketten alacaklı olanların menfaatlerinin ise aynı ya da şahsi teminatlar sayesinde korunması, bu sayede küçük sermaye birikimi sahiplerinin birikimlerinin yatırıma dönüştürülmesine ve makroekonomik dengelerin gerçekleşmesine katkı sağlanmasıdır⁹⁸. Türk kanun koyucusu ise TTK'nın 14.02.2011'de Resmi Gazetede yayınlanan versiyonunda tercihini, AB yatırım iklimine uygun bir şirketler hukuku meydana getirebilmek, Türk müteşebbislerin yabancı müteşebbisler ile rekabet gücünü artırabilmek, sürdürülebilir bir yatırım ortamını hazırlamak amacıyla limited şirketler dâhil tüm şirketler açısından şirketleşme olgusunun koşullarını kuruluştan başlayarak denetim ve gözetime kadar, kurumsallaşma, profesyonellik, şeffaflık, sürdürülebilirlik, hesap verilebilirlik iddiaları ile kurumsal ve ekonomik olarak zorlaştırarak ve standartları yükselterek kullanmayı uygun görmüştür.

01.07.2012'de yaklaşık 11 yıllık bir çalışmanın sonucunda yürürlüğe giren TTK'nın şirketler hukuku açısından en iddialı hedefi yeni bir sermaye şirketleri hukuku meydana getirmektir. Kurumsal yönetim, sermayenin korunması, bağımsız denetim, şeffaflık, hesap verilebilirlik, teknolojik gelişmelere uyum, suistimallerin önlenmesi ve profesyonellik sermaye şirketlerinin yeni hukuku için anahtar kavramlar olarak öne çıkmaktaydı. Bu yaklaşımdan Türk ticaret hayatının en çok tercih edilen şirketi olan limited şirketler de payını almıştı. Limited şirketlere ilişkin tüm aktörlerin menfaatlerinin gözetilmesi, şirketin kurucu unsuru olan sermayenin korunmasını sağlayan tedbirlerin alınmasını zorunlu hale getirmekteydi. Bu tedbirlerden biri ise asgari sermaye gerekliliğinin emredici bir hüküm olarak kabul edilmesiydi. Bu sebeple, asgari sermaye kuralının teorik bir bakış açısıyla, kanun koyucunun TTK ile gerçekleştirmek istediği hedeflere ulaşılabilmesi, sürdürülebilir bir limited şirketler hukuku meydana getirilebilmesi ve şirket ilişkisinin doğrudan ya da dolaylı tüm paydaşlarının

⁹⁷ Asgari sermaye kuralının limited şirketlerde ortaklar için bir ciddiyet eşiği olarak değerlendirildiği hakkında bkz. Tütüncü, "Sermaye TTK m.580," 4123.

⁹⁸ Kortunay, "Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler," 336.

menfaatleri arasındaki dengenin kurulabilmesi için olmazsa olmaz bir koşul olduğu kabul edilmelidir.

Kısaca açıkladığımız teorik bakış açısına, özellikle karşılaştırmalı hukukta yaşanan gelişmeler gerekçe gösterilerek karşı çıkılabilir. Birleşik Krallık şirketler hukukunda geçerlik kazanan 1 Pound ile kurulabilen limited şirket olgusu ve Birleşik Krallık şirketler hukuku ile rekabet etmek isteyen AB üyesi ve aday olan ülkelerin şirketler hukuklarında kabul edilen 1 Euro ile kurulabilen geleneksel ya da ikinci tür limited şirketler gerçeği Türk kanun koyucusu tarafından görmezden gelinmemelidir. Kaldı ki AB ilişkileri Türkiye ile kıyaslanamayacak kadar yeni olan üye ya da aday AB ülkelerin şirketler hukuku sistemlerinde kabul görmüş 1 Euro ile (sembolik sermayeli) kurulabilen limited şirketlerin Türk hukuku açısından geçerlik kazanmaması Türk kanun koyucusunun TTK Gereğesinde yer alan AB yatırım iklimine uygun, karşılaştırmalı hukuk ile rekabet edebilir bir limited şirketler hukuku meydana getirmek hedefleri ile de çelişkiye yol açmaktadır. Bu sebeple, asgari sermaye kuralına, karşılaştırmalı hukuk sistemlerinde yaşanan gelişmelere kayıtsız kalarak, sıkı sıkıya bağlı kalınması, gereklilik ve yerindelik açısından asgari sermaye kuralı hakkında soru işaretlerini beraberinde getirmektedir.

Kuruluş için ciddi anlamda nakit sermayeye ihtiyaç duyulmayan, aynı sermayenin de getirilmesi uygun düşmeyen girişimci / *start-up* şirketlerinin limited şirket olarak kurulmak istenmesi günümüz ticaret hayatının inkâr edilemeyecek bir eğilimidir. Bu sayede bir yandan, daha çok yaratıcı, yenilikçi fikirlerin ortaya konulması ile kayda değer bir sermaye getirilmeden ticari ve ekonomik bir faaliyet gerçekleştirilebilmekte, bir yandan da bu faaliyetin limited şirket türünün sağladığı hukuki çerçeveden yararlanabilmesine imkân tanınmaktadır. Günümüzde yaratıcı yenilikçi fikirlerin ve ürünlerin önemi inkâr edilemez. Uluslararası ticarete küresel piyasalara hâkim olan şirketlerin ekseriyetinin faaliyet konularının fikri ve sınai ürünlerin yanında, yenilikçi, yaratıcı iş sırları ile olan ilişkisi, işaret ettiğimiz önemi çok açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bahsi geçen ticari faaliyetler için şirketleşme gereksinimi ise 1 Euro / 1 Pound / 1 TL sembolik sermaye ile kurulabilen limited şirketlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Zira, sembolik sermaye ile de kurulabilen limited şirket olgusu, tüzel kişiliği sayesinde, söz konusu girişimcilere sınırlı sorumluluk kuralından ve malvarlığının ayrılığı ilkesinin sağladığı avantajlardan yararlanabilme imkânını sunmaktadır. Buna ilaveten, girişimin kurumsal bir şekilde yürütülmesi, yaratıcı fikirlerin sahiplerinden ayrı profesyonel bir yönetim ve temsile şirket içerisinde izin verilmesi de 1

TL (sembolik) sermaye ile kurulabilen limited şirketler sayesinde girişimcilere sağlanacak diğer kolaylıklar arasında sayılabilmektedir.

Buna karşın, bir an için Türk hukukunda da limited şirketlerin 1 TL (sembolik sermaye) ile kurulabilmesine imkân tanındığı düşünüldüğünde, bu sefer sermayenin korunması ilkesinin zedelenmiş olacağı, şirket ilişkisinin kamu dahil tüm paydaşlarının menfaatlerinin zarara uğrayabileceği de ileri sürülebilir. İtiraf etmek gerekir ki, ileri sürülecek bu görüş haklı nedenlere dayanacaktır. Zira, TTK'da özellikle 6335 sayılı Kanun ile başlayan müdahaleler zinciri sebebiyle, bugün itibarıyla, kanun koyucunun yaratmak istediği hukuki rejimden ve bu hukuki rejimin odak kavramlarından biri olan sermayenin korunması ilkesinden artık tamamen farklı öncelikleri benimseyen bir limited şirketler hukuku ile karşı karşıya olduğumuzu kabul etmemiz gerekir. Bağımsız denetimin pratikte hiç uygulanmadığı limited şirketlerde iç denetime de yer verilmemesi limited şirketleri tamamen denetim dışı bırakmıştır. Nakit sermaye pay bedellerinin tamamın şirket kuruluşundan sonra ödenebilmesine imkân tanınması limited şirketlerin sermaye hiç getirilmeden kurulabilmesini mümkün kılmıştır. Limited şirketlerde müdürlerin hukuki sorumluluğunun farklılaştırılmış teselsül ilkesi ile ve sadece şirket tüzel kişiliğine karşı olacak şekilde düzenlenmesi şirket ilişkisinin doğrudan ya da dolaylı tarafları açısından yeterli bir koruma ihtimalini ortadan kaldırmıştır. Örnek olarak işaret ettiğimiz bu handikaplar da göstermektedir ki, Türk kanun koyucusu asgari sermaye kuralının dışında sermayenin korunması ilkesini hayata geçirecek düzenlemeleri ve bu düzenlemelerde yer alan tedbirleri, TTK'da 2012'den günümüze gerçekleşen 30'dan fazla kanun değişikliği ile ya tamamen ortadan kaldırmış ya da etkilerini azaltmıştır. Bu sebeple, asgari sermaye kuralı, sermayenin korunması ilkesi başta olmak üzere kanun koyucunun TTK ile yaratmak istediği limited şirketlere ilişkin yeni hukuki rejimden kaynaklanan beklentilerinin karşılanabilmesi için elde kalan nerdeyse tek enstrüman olarak kabul edilmelidir. Sonuç olarak, asgari sermaye kuralına teorik de olsa duyulan ihtiyaç görmezden gelinemez.

Bu açıklamalarımız çerçevesinde olması gereken hukuk açısından önerimiz, sermayenin korunması ilkesinin gerçekçi bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli olan bağımsız denetim, internet sayfası yükümlülüğü, şirkete borçlanma yasağı vb. düzenlemeler TTK ile etkin bir şekilde hayata geçirilinceye kadar asgari sermaye kuralının en azından şimdilik geçerliğini korumasıdır. Ancak kanun koyucunun asgari sermaye

kuralının öngörülmesindeki saikini de göz önünde bulundurduğumuzda, bu kuralın, hem asgari sermaye miktarı olması gereken seviyede belirlenerek hem de sermayenin şirket kuruluşundan önce ödenmesi şart koşularak uygulanması da sağlanmalıdır. Öte yandan, karşılaştırmalı hukukta meydana gelen 1 Pound / 1 Euro (sembolik sermayeli) sermayeli limited şirketlere ilişkin gelişmelerin Türk hukuku tarafından da takip edilmesi gerekmektedir. Türk şirketler hukukunun yerinin Kıta Avrupası hukuk sistemi olduğu ve her şeye rağmen devam eden AB aday ülke statüsü dikkate alındığında karşılaştırmalı hukuk sistemlerinin neredeyse tamamında geçerlik kazanan sembolik sermayeli / sermayesiz limited şirketlerin Türk hukukunda da kabul edilmesi olması gereken hukuk açısından bir diğer önerimiz olarak öne çıkmaktadır. Bu noktada, karşılaştırmalı hukukta sembolik sermayeli / sermayesiz limited şirketler hakkında benimsenen monist ve düalist yaklaşımlardan Türk şirketler hukuku açısından en uygun olanının düalist yaklaşım olduğu kanaatindeyiz. Bir başka deyişle, asgari sermaye kuralının daha önce işaret ettiğimiz etkinlikte ve çerçevede geçerliğini koruduğu, asgari sermaye miktarının olması gereken seviyede belirlendiği geleneksel limited şirketlerin yanında girişimci / *start-up* limited şirketlerin de Türk şirketler hukukuna dahil edilmesinin olması gereken hukuk açısından ideal bir yaklaşım olduğu görüşünü paylaşıyoruz. Nitekim, Türk şirketler hukuku uygulamasında asgari sermaye kuralının geçerliğini koruduğu geleneksel limited şirketlere duyulan ihtiyaç göz ardı edilmemelidir. Sermaye şirketlerinde benimsenen sınırlı sorumluluk kuralından, kurumsal ve profesyonel yönetim ilkesinden yararlanmak isteyen müteşebbisler için en çok rağbet gören şirket türü olan geleneksel limited şirketler sermayenin korunması ilkesinin gerekleri hayata geçirilerek varlığını sürdürmelidir. Buna ilaveten, yaratıcı, yenilikçi fikirlerin öne çıktığı, nakit sermayeden ziyade bilginin, birikimin ve becerinin etkin olduğu teşebbüsler için girişimci / *start-up* limited şirketler alternatifi de Türk hukuk sisteminde yerini almalıdır. Girişimci limited şirketlerin, kuruluşunun 1 TL sermaye ile dahi mümkün olması, ortak yapısının sadece gerçek kişilerden oluşması, faaliyet konularının yaratıcı yenilikçi fikirlerle ilişkilendirilecek şekilde sınırlandırılması vb. gibi geleneksel limited şirketlerden farklı bir hukuki rejime tabi olması gerekmektedir. TTK'nın İkinci Kitabının limited şirketlere ayrılan Altıncı Kısımının sonunda geleneksel limited şirketlerden hemen sonra girişimci limited şirketlere özgü hükümlere yer verilmesinin yanında, tabi olunacak geleneksel limited şirketlere ilişkin maddelere atıf yapılmakla yetinilmesi girişimci limited şirketler için önerdiğimiz hukuki rejimin diğer detayları arasında yer almaktadır.

SONUÇ

Türk kanun koyucusunun TTK ile geçerlik kazandırmak istediği, limited şirketlere ilişkin yeni hukuki rejimde sermayenin korunması ilkesi özel bir önemi haizdir. Limited şirket tüzel kişiliğinden alacaklı olan üçüncü kişilerin, şirket ilişkisinin tarafları olarak ortakların ve piyasa istikrarı dolayısıyla kamunun menfaatlerinin korunabilmesi için limited şirketlerde asgari bir sermayenin varlığı gereklidir. Bu gereklilik TTK'nın Resmi Gazetede yayınlanmasından sonra günümüze kadar otuzu aşan sayıda gerçekleşen kanun değişiklikleri sebebiyle daha belirgin hale gelmiştir. Zira işaret edilen bu değişiklikler, bağımsız denetim, şirkete borçlanma yasağı, internet sayfası yükümlülüğü gibi sermayenin korunması ilkesinin temel unsurlarının etkisini maalesef yitirmesine sebep olmuştur. Bir başka deyişle, TTK ile yaratılmak istenen ve sermayeyi merkezde konumlandıran hukuki rejimin başvurabileceği etkili bir enstrüman olarak sadece asgari sermaye kuralı kalmıştır. Bu sebeple kanaatimiz, en azından sermayeyi koruyan diğer müesseseler yeniden geçerlik kazanana ve etkin bir şekilde uygulanana kadar, asgari sermaye kuralının gerekliliğini ve yerindeliliğini koruyacağı yönündedir.

Asgari sermaye kuralının gerekliliği ve yerindeliliği, karşılaştırmalı hukukta limited şirketlere ilişkin yaşanan gelişmeleri görmezden gelmemize neden olamaz. İlk olarak Birleşik Krallık hukukunda ortaya çıkan ve daha sonra Birleşik Krallık hukuku ile yaşanan rekabetin bir sonucu olarak AB üye ve aday ülkelerinin neredeyse tamamının hukuk sistemlerinde kabul gören sembolik sermayeli limited şirketlerin Türk hukuku açısından da tercih edilmesi olması gereken hukuk açısından bir önerimizdir. Aksamalara rağmen halen devam AB adaylık sürecimiz, Türk kanun koyucusunun AB yatırım iklimine uygun bir sermaye şirketleri hukuku meydana getirme hedefi, yenilikçi yaratıcı fikirlerin günümüzde ticari girişimlerin en önemli sermaye unsurunu meydana getirmesi sebebiyle sermaye miktarının artık sembolik bir değerden ve anlamdan ibaret olması dikkate alındığında Türk hukukunda da 1 TL'lik sembolik sermayeli limited şirketlere geçerlik kazandırılması gerekmektedir. Bu noktada karşılaştırmalı hukukta ortaya çıkan yaklaşımlardan düalist yaklaşımın Türk hukuku açısından daha yerinde bir yaklaşım olacağı ve sonuç itibarıyla bir yandan sermaye şirketlerinin karakteristik özelliklerinin geçerlik kazandığı geleneksel limited şirketlerin bir yandan da sembolik sermaye başta olmak üzere kendine özgü hükümlere tabi tutulmuş 1 TL'lik sermayeli limited şirketlerin aynı anda Türk hukuk sisteminde yer almasının yerinde bir tercih olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Alışkan, Murat. *Limited Şirket Tarihçe Niteliği*. İstanbul: Legal Yayınevi, 2013.
- Ayaz, Eslem. *Limited Şirketlerde Kanuni Temsilci ve Ortakların Vergisel Sorumlulukları*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2014.
- Aydoğan, Fatih. "Federal Almanya'da Limited Şirketler Kanununda Yapılan Değişiklikler." *Batider* 25, S. 3 (2009): 391-421.
- Ayhan, Rıza, Hayrettin Çağlar ve Mehmet Özdamar. *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*. Ankara: Yetkin Yayınevi, 2021.
- Bahtiyar, Mehmet. *Ortaklıklar Hukuku*. İstanbul: Beta Yayınevi, 2021.
- Bartolacelli, Alessio. "Almost Capital-less Companies in Europe: Trends, Variations, Competition." *European Company and Financial Law Review* 14, no. 1 (2017): 187-233.
- Bartolacelli, Alessio. "Capital Requirements and the Abuse of Companies." İÇinde *Abuse of Companies*, ed. Hanne S. Birkmose, Mette Neville ve Karsten Engsig Sorensen, 179-209. The Hague: Kluwer Law International: 2019.
- Bartolacelli, Alessio. "The New Italian Almost Capital-less Private Companies: A Brand New Tile in the Mosaic." *European Company and Financial Law Review* 13, no. 4 (2016): 665-707.
- Beurskens, Michael ve Ulrich Noack. "The Reform of German Private Limited Company: Is the GmbH Ready for the 21st Century?." *German Law Journal* 9, no. 9 (2008): 1069-1092.
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku Dersleri*. Bursa: Dora Yayınevi, 2018.
- Bilgili, Fatih ve Ertan Demirkapı. *Şirketler Hukuku*. Bursa: Dora Yayınevi, 2013.
- Coştan, Hülya. "İtalyan Şirketler Hukukunun ve 2003 Tarihli Şirketler Hukuku Reformunun Genel Hatları." *Batider* 24, S. 4 (2008): 179-216.
- Culot, Henri. "The Belgian Private Limited Without Capital: How is Faring?." *European Company and Financial Law Review* 20, no. 1 (2023): 1-26.
- Çebi, Hakan. *Şirketler Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020.
- Çebi, Hakan. *Limited Şirketler Hukuku*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.
- Çığşar, Melis Gizem. *Limited Şirkette Esas Sermaye Payının Rehni*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2019.

- De Jong, Bas J. "The Distinction between Public and Private Companies and its Relevance for Company Law. Observations from the Netherlands and the United Kingdom." *European Business Law Review* 13, no. 2 (2016): 1-23.
- Dignam, Alan ve John Lowry. *Company Law*. Oxford: Oxford University Press, 2014.
- Geens, Koen ve Carl Clottens. *Corporations and Partnerships in Belgium*. The Hague: Kluwer Law International, 2012.
- Gerner-Beuerle, Carsten ve Michael Schillig. *Comparative Company Law*. Oxford: Oxford University Press, 2019.
- Hamamcıoğlu, Esra. *Aile Tipi Limited Şirketlerde Şirket Sözleşmesi*. Ankara: Yetkin Yayınevi, 2022.
- Leyens, Patrick C. "German Company Law: Recent Developments and Future Challenges." *German Law Journal* 6, no. 10 (2005): 1407-1417.
- Karaköse, Osman. *Limited Şirketlerde Yan Edim Yükümlülükleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- Kendigelen, Abuzer. *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. İstanbul: Oniki Levha Yayınevi, 2016.
- Kortunay, Ayhan. "Alman Limited Şirketler Hukukundaki Yeni Gelişmeler ve Türk Hukukuna Yönelik Bazı Tespitler." *Batıder* 25, S. 2 (2009): 317-341.
- Miola, Miola. "Legal Capital and Limited Liability Companies: the European Perspective." *European Company and Finance Law Review* 2, no. 4 (2005): 413-486.
- Moroğlu, Erdoğan. *6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler*. İstanbul: Oniki Levha Yayınevi, 2012.
- Muñoz Pérez, Ana Felicitas. *Spanish Business Law: Cases and Materials*. Madrid: Tecnos, 2022.
- Müller, Klaus J. *The GmbH, A Guide to the German Limited Liability Company*. Munich: CC.H. Beck, 2016.
- Özdin, Funda. "Girişimcileri Teşvik Amaçlı Bir Düzenleme: Tek Kuruş Sermaye Ödemeksizin Limited Şirket Kuruluşu (TTK m. 585, c. 3) Peki Yeterince İyi Düşünülmüş mü?." *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12, S. 2 (2022): 1666-1701.
- Poroy, Reha, Ünal Tekinalp ve Ersin Çamoğlu. *Ortaklıklar Hukuku II*. İstanbul: Vedat Yayınevi, 2017.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.

- Pulaşlı, Hasan. "Sermayesiz Sermaye Şirketi ile Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar ve Bunlara Karşı Alınması Gereken Hukuki Önlemler." *Batider* 34, S. 2 (2018):5-19.
- Pulaşlı, Hasan. *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt IV Baskı 4*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Pulaşlı, Hasan. "Limited Şirketler Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısındaki Bazı Sorunlar." *Batider* 25, S. 2 (2009):37-54.
- Schiepers, Ellen. "Symposium Discussion Report: The Private Limited Without Capital and Loyalty Shares in Belgium." *European Company and Financial Law Review* 20, no. 1 (2023): 58-60.
- Schmidt, Tobias Georg. *Founding Limited Companies in Germany, Perspectives and Risks*. Paderborn: Salzwasser Verlag, 2009.
- Sjafjell, Beate, "Reforming EU Company Law to Secure the Future of European Business." *European Company and Financial Law Review* 18, no. 2 (2021): 190-217.
- Şener, Oruç Hami. *Limited Ortaklıklar Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2017.
- Şener, Oruç Hami. *Ortaklıklar Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- Taşdelen, Nihat. *Limited Ortaklıklarda Çıkma Çıkarılma ve Fesih*. Ankara: Yetkin Yayınevi, 2012.
- Tekinalp, Ünal. *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013.
- Tütüncü, Muharrem. "Sermaye TTK m.580." İçinde *Şirketler Hukuku Şerhi Cilt IV*, ed. Kemal Şenocak, 419-4132. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2023.
- Verse, Dirk A. "A New Start for the European Private Company: The Draft Statute for a Societe Europeenne Simpliffee (SES)." *European Company and Financial Law Review* 19, no. 4 (2022): 654-684.
- Yıldız, Şükrü. *Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku*. Ankara: Arıkan Yayınevi, 2007.